

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Likvidace obchodní společnosti
Liquidation of Corporation

Student: Bc. Kristýna Vozáková
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Damian Czudek, PhD.

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kristýna Vozáková**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Likvidace obchodní společnosti**
Liquidation of Corporation

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika obchodních společností a možnosti jejich zrušení
 3. Likvidační proces
 4. Postavení, práva, povinnosti a činnost likvidátora
 5. Praktické problémy spojené s likvidací obchodních společností
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

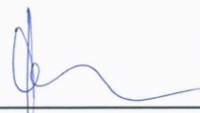
- DVOŘÁK, Tomáš. *Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev: praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. 486 s. ISBN 978-80-7357-970-8.
- JOSKOVÁ, Lucie a Pavel Pravda. *Zákon o obchodních korporacích s komentářem: s účinností od 1.1.2014 nahrazuje obchodní zákoník*. Praha: Grada Publishing, 2014. 85 s. ISBN 978-80-247-4834-4.
- PILÁTOVÁ, Jana. *Likvidace obchodních společností*. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 229 s. ISBN 978-80-726-3877-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Damian Czudek, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

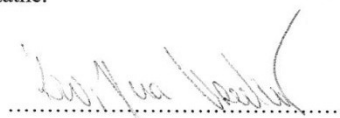

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 24. 4. 2015

Bc. Kristýna Vozáková

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce Mgr. Damianovi Czudkovi, PhD. za věnovaný čas a připomínky, které mi pomohly při vypracování práce.

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Charakteristika obchodních společností a možnosti jejich zrušení.....	8
2.1. Obchodní společnosti.....	8
2.1.1. Společnost s ručením omezeným.....	8
2.1.2. Akciová společnost.....	10
2.1.3. Veřejná obchodní společnost.....	11
2.1.4. Komanditní společnost.....	12
2.1.5. Evropská společnost.....	13
2.1.6. Evropské hospodářské zájmové sdružení.....	14
2.2. Zrušení a zánik obchodní společnosti.....	15
2.2.1. Zrušení společnosti bez likvidace.....	18
2.2.2. Zrušení společnosti s likvidací.....	20
2.2.3. Zrušení podniku insolvenčním řízením.....	21
3. Likvidační proces.....	27
3.1. Kontaktování příslušných orgánů státní správy, bank, pojišťoven a dalších subjektů.....	29
3.2. Zpeněžování likvidační podstaty a likvidace pohledávek.....	30
3.3. Ukončení likvidačního procesu.....	33
3.4. Likvidace společnosti nařízená soudem.....	34
4. Postavení, práva, povinnosti a činnost likvidátora.....	35
4.1. Charakteristika osoby likvidátora.....	35
4.2. Povolání likvidátora.....	36
4.3. Smluvní vztah likvidátora.....	38
4.3.1. Práva a povinnosti likvidátora.....	39
4.3.2. Činnost v průběhu likvidace.....	39
5. Praktické problémy spojené s likvidací.....	41
5.1. Likvidace obchodní společnosti a likvidátor v praxi.....	41
5.2. Daňová povinnost likvidované společnosti.....	44
5.3. Likvidace z pohledu společníka.....	47
5.4. Likvidace z pohledu věřitele.....	48
5.5. Problémy v likvidaci.....	49
6. Závěr.....	53

Seznam použité literatury	56
Seznam zkratek	60
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce.....	Chyba! Zložka není definována.
Seznam obrázků	61

1. Úvod

Podnikání nepřináší jen možnost zasloužených zisků, ale přináší i velká rizika, která mohou být příčinou poruch finančních vztahů. Tyto problémy by měl podnik aktivně řešit a vyvarovat se tak nepříjemného konce, např. ve formě konkursu.

Od 1.1.2014 se situace týkající se likvidace právnických osob zásadně změnila, neboť vstoupily v účinnost nové právní předpisy, a to nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen NOZ) a zákon o obchodních korporacích (zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů, dále jen ZOK).

Zrušení a zánik společnosti je stejně jako jejich vznik objektivním procesem. Rozdíly v tomto procesu vyplývají z ekonomických i právních podmínek existence společností. V existenci společnosti na dobu určitou je přímo vyjádřena i doba působení společnosti a tím samozřejmě předurčeno její zrušení a zánik. Nejčastěji se však zrušují a zanikají společnosti, které jsou založeny na dobu neurčitou. Důvody vedoucí k zániku společností jsou různé, od dobrovolného rozhodnutí nepokračovat v podnikatelské činnosti až po vynucené či nařízené rozhodnutí o zrušení a zániku společnosti. V dnešní době je nejčastější příčinou platební neschopnost společnosti, která vyplývá ze ztráty schopnosti splácet úvěry a končí v nemožnosti vyplácet dokonce i mzdy svým zaměstnancům. Další příčinou může být také neznalost vývojových tendencí obchodních společností. Je nutné si uvědomit, že základní funkcí obchodní společnosti je zlepšovat hospodářské výsledky a rozšiřovat finanční i hmotné zdroje. Většina podnikatelů se mylně domnívá, že podnikání se pohybuje pouze po vzestupné křivce a nerespektují reálný ekonomický život organizace. Další možnou příčinou je nerespektování reálného ekonomického prostředí i mikroekonomických faktorů, které mají také velký vliv na život společnosti.

Zánik společnosti nelze chápat pouze jako vypořádání společníků a závazků společnosti, ale je to proces, který má dva právní vrcholy, kterými jsou rozhodnutí o zrušení společnosti a výmaz z obchodního rejstříku, tzn. reálný zánik společnosti.

Důležité je si uvědomit, že likvidace nemá dopad pouze na danou likvidovanou společnost, ale i na další subjekty daného trhu. Je to z toho důvodu, že firmy mají mezi sebou

vytvořené dodavatelsko-odběratelské vazby, a v případě, že jeden ze subjektů se bude potýkat s existenčními problémy, může být tento řetězec narušen. V případě, že by se jednalo o významnější společnost, např. významného dodavatele materiálů potřebných k výkonu druhé společnosti, může se do existenčních problémů dostat i tato společnost. Do likvidace se však nemusí dostat jen společnosti, které budou součástí dodavatelsko-odběratelských vazeb, ale může se týkat i společností s velkým společenským významem, jako např. banky. Postup při existenčních problémech banky nebude však identický s postupem obchodní společnosti, ale v první řadě se bude usilovat o jejich ozdravení a likvidace bude pouze posledním nevyhnutelným krokem.

Cílem této práce je popsat postup likvidace obchodních společností a upozornit na některé problémy, které proces likvidace s sebou přináší, poukázat na řešení základních organizačních a ekonomických otázek související s likvidací a propojit právní a daňový pohled na likvidaci. Při zpracování této práce budou použity metoda analýzy.

První část této práce vymezuje jednotlivé druhy obchodních společností, možnosti jejich založení a vznik. Dále v této části jsou vymezeny informace související se zrušením a zánikem obchodních společností. Zabývá se obecnými důvody, které vedou ke zrušení a zániku společností plynoucí ze zákona o obchodních korporacích a nového občanského zákoníku.

Druhá část se věnuje popisu likvidačního procesu. Zde jsou popsány jednotlivé kroky likvidátora a veškeré činnosti, které likvidátor musí učinit, aby mohla být společnost vymazána z obchodního rejstříku. Důležitým bodem je zpeněžení majetku, kdy má likvidátor na výběr z několika možností, z jehož výtěžku budou následně uspokojeni všichni věřitelé společnosti.

Třetí část se zabývá charakteristikou likvidátora jako nejdůležitější osoby likvidace, kdo se může stát likvidátorem a v jakých případech. Dále jsou zde uvedeny informace týkající se ustanovení likvidátora do funkce, tzn. jmenování. Dalším bodem je problematika týkající se smluvního vztahu mezi likvidátorem a společností, vztahy likvidátora a orgánů společnosti, vztah k zaměstnancům apod. V této části je také popsána činnost likvidátora v průběhu likvidace, jeho práva a povinnosti, zastupování společnosti před soudy a jinými orgány, uzavírání nových smluv, další úkony spojené s likvidací, důsledky překročení jednatelského

oprávnění a ukončení a zánik činnosti. Poslední bod je věnován odpovědnosti likvidátora, např. trestněprávní odpovědnost, týkající se např. podvodu, zpronevěry, zvýhodňování věřitelů nebo jeho poškozování, porušování práv a povinností apod.

Poslední část se zabývá samotnou likvidací společnosti. V této kapitole jsou zmíněny některé problémy spojené s likvidací obchodní společnosti a také likvidace obchodní společnosti z pohledu daní, která bývá likvidovanými společnostmi často opomíjena.

Závěrečnou práci na téma „Likvidace obchodní společnosti“ jsem si vybrala z toho důvodu, že jde o aktuální téma, které je stále více společností diskutováno, a také z toho důvodu, že likvidace dává společnostem možnost ukončit své podnikání legálním způsobem.

V této diplomové práci je zachycen právní stav ke dni 1. dubna 2015.

2. Charakteristika obchodních společností a možnosti jejich zrušení

V úvodu této kapitoly jsou popsány jednotlivé druhy společností a jejich možnosti založení a vzniku. Každá taková společnost vzniká s určitým záměrem, který dále směřuje k tomu, aby prosperovala a dále se rozvíjela. Působením různých vlivů, ať už ovlivnitelných společností samotnou nebo jeho okolím, může následně dojít k existenčním problémům těchto společností. V řadě případů není možno záměr přizpůsobit natolik, aby tyto problémy byly zvládnuty, a bohužel vedou k zániku společnosti. Jak již bylo uvedeno výše, likvidace dává těmto společnostem možnost ukončit činnost rovným způsobem. Dále jsou uvedeny všechny formy zrušení společnosti.

2.1. Obchodní společnosti

Obchodní společnost je právnická osoba založená za účelem podnikání. Obchodní společnosti dělíme na kapitálové společnosti, mezi které patří společnost s ručením omezeným a akciová společnost, a společnosti osobní, kterými jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Dále mezi společnosti patří také evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení, které se řídí tímto zákonem v rozsahu, v jakém to připouštějí předpisy Evropské unie.

2.1.1. Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je upravena v ustanovení § 132 a násl. ZOK. Firma musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, či zkratku „spol. s r.o.“ nebo „s.r.o.“. Jedná se o nejrozšířenější formu podnikání v ČR. Společnost s ručením omezeným může být založena společenskou smlouvou, jestliže je založena alespoň dvěma zakladateli, nebo v případě, kdy společnost zakládá jeden zakladatel je společnost založena zakladatelskou listinou. Společenská smlouva, resp. zakladatelská listina, která musí mít formu veřejné listiny¹. ZOK stanovuje podstatné náležitosti společenské smlouvy, které jsou obsaženy v § 146 NOZ. Podle tohoto ustanovení mezi tyto podstatné náležitosti, které musí obsahovat každá společenská smlouva, patří firma společnosti, předmět podnikání nebo činnost společnosti, určení společníků uvedením jména a bydliště nebo sídla, určení druhů podílů každého společníka a práva a povinnosti společníků, výši vkladu nebo vkladů připadajících na podíl, výši základního kapitálu a počet jednatelů a způsob jejich jednání za

¹ Ustanovení §8 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

společnost. OZ připouštěl některé změny společenské smlouvy, ale i přesto si byly společnosti s ručením omezeným více méně podobné, až na nějaké menší odchylky. NOZ je postavena na opačném principu a společníci si mohou ve společenské smlouvě upravit většinu svých práv a povinností dle jejich vůle. Lze tedy očekávat, že společnosti s ručením omezeným se již budou od sebe výrazně lišit.

Společnost s ručením omezeným společnost je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelé vyzváni k plnění². Vkladovou povinnost společník splní ve lhůtě určené společenskou smlouvou, nejpozději však do pěti let ode dne vzniku společnosti nebo od převzetí vkladové společnosti za trvání společnosti. Společník, který je v prodlení se splacením peněžitého závazku je povinen společnosti uhradit i úroky z prodlení stanovené jiným právním předpisem z dlužné částky nebo úroky z prodlení mohou být stanoveny i společenskou smlouvou.

Minimální výše základního kapitálu není vůbec výslovně upravena v ZOK, oproti zákonu č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), kde minimální výše základního kapitálu činila dvěstětisící korun českých a minimální výše vkladu jednoho společníka činilo dvacet tisíc korun českých. Minimální výše základního kapitálu společnosti vyplývá pouze z minimální výše vkladu společníka, která podle ZOK činí pouhou jednu korunu českou. Výši minimálního vkladu může být i vyšší, jestliže tak určí společenská smlouva. Tato změna byla odůvodněna tím, že základní kapitál neměl vůči věřitelům společnosti garanční funkci a dále také tím, že snížení požadavků na základní kapitál otevírá možnost podnikání prostřednictvím této právní formy širšímu okruhu osob. Vklad může být jak v peněžité podobě, tak i nepeněžité podobě. Podle ZOK nepeněžitý vklad nemusí být pro společnost hospodářsky využitelný, musí se však jednat o majetek, jehož hodnota je zjištělná, neboť nepeněžitý vklad musí být oceněn. Nepeněžitý vklad je oceněn znalcem, který musí vypracovat posudek, ve kterém bude popis tohoto vkladu, použitá metoda ocenění a částka, na kterou se nepeněžitý vklad oceňuje.

Dále podle ZOK neplatí tzv. zákaz řetězení, jehož podstatou bylo, že společnost s ručením omezeným s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem či

² Ustanovení § 132 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

společníkem jiné společnosti s ručením omezeným. Dále novou právní úpravou odpadlo i omezení spočívající v tom, že jedna fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše tří společností s ručením omezeným a také odpadá omezení maximálního počtu společníků na padesát osob. Nyní je možné, aby společnost s ručením omezeným měla i více než padesát společníků.

Další podstatná změna se týká rezervního fondu a jeho tvorby. Podle ZOK není společnost povinna tento fond vytvářet. Společnost tento fond bude vytvářet pouze v případě, že ho společnost bude mít upravený ve společenské smlouvě. Společnost má také možnost tento rezervní fond zrušit změnou společenské smlouvy.

2.1.2. Akciová společnost

Další právní formou je akciová společnost. Firma obsahuje označení „akciová společnost“, či může být nahrazeno zkratkou „a.s.“ nebo „akc. spol.“. Akciová společnost může být založena jedinou osobou, ať již jde o sobu fyzickou či právnickou, který může být zároveň jen jedním akcionářem (společníkem). Pro tuto právní formu je v ZOK podrobná úprava převážně kogentního charakteru, tj. od této úpravy se nelze odchýlit.

Akciová společnost se zakládá přijetím stanov a zakladatelem této společnosti je ta osoba, která tyto stanovy přijala a podílí se na úpisu akcií. Stanovy musí obsahovat firmu a předmět podnikání nebo činnosti, výši základního kapitálu, počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, určení zda a kolik akcií bude znít na jméno nebo na majitele, anebo budou vydány jako zaknihované cenné papíry, počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě, v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku vzniku společnosti a jiné údaje, které stanovuje ZOK³.

Akciová společnost vytváří základní kapitál, jehož minimální výše je stanovena ZOK v minimální výši dva miliony korun českých. Pokud akciová společnost vede účetnictví v eurech, může být podle ZOK základní kapitál vyjádřen v eurech a jeho minimální výše je podle tohoto zákona osmdesát tisíc eur. Základní kapitál této společnosti je rozvržen na určitý počet akcií.

³ Ustanovení § 250 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

Nová právní úprava obchodních společností umožňuje společnostem zvolit si systém vnitřní struktury společnosti, a to dualistický nebo monistický. V dualistickém systému akciové společnosti vytváří vedle valné hromady ještě představenstvo, které je v tomto systému výkonným orgánem a dozorčí radu, která plní funkci kontrolního orgánu. Toto uspořádání bylo podle OZ jediné možné uspořádání společnosti. V monistickém systému je vedle valné hromady vytvářena správní rada a statutární ředitel. Správní rada je základním kontrolním orgánem, ale může daleko více zasahovat do řízení společnosti. Co se týká valné hromady, ta má v dualistickém i monistickém systému stejné kompetence. ZOK umožňuje společnosti zvolený systém vnitřní struktury měnit změnou stanov. Monistický systém má však určité nevýhody. Zásadní nevýhodou je nejasná regulace, neboť kompetence správní rady a statutárního ředitele je upravena pouze odkazem na dualistický systém, což může být z důvodu rozdílných kompetencí orgánů problematické. Monistický systém však přináší i výhodu, kterou je možnost řízení společnosti jedinou osobou, neboť je možné, aby statutárním ředitelem a jediným členem správní rady byla tatáž osoba.

2.1.3. Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně. Firma musí obsahovat označení „veřejná obchodní společnost“, nebo toto označení může být nahrazeno zkratkou „v.o.s.“ nebo „veř. obch. spol.“. Úprava týkající se této právní formy je obsažena v § 95 a násl. ZOK. Jedná se o právní formu, která není v ČR příliš využívána, neboť tato forma podnikání má nevýhodu v podobě neomezeného ručení za závazky společnosti. Veřejná obchodní společnost má také určité výhody, kterými jsou vysoká flexibilita v možnosti uspořádání vnitřních poměrů a velká důvěryhodnost pro věřitele. Veřejná obchodní společnost může být založena za účelem podnikání nebo může být také založena za účelem správy vlastního majetku⁴.

⁴ Ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

Veřejná obchodní společnost je založena společenskou smlouvou, která musí obsahovat firmu společnosti, předmět podnikání nebo údaj, že byla založena za účelem správy vlastního majetku a určení společníků uvedením jména nebo jmen a příjmení⁵.

Společníkem může být vedle fyzické osoby i právnická osoba, ale v tomto případě společnická práva a povinnosti vykonává zmocněnec, a kterým může být pouze fyzická osoba. Společníkem však podle ZOK nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních třech letech prohlášen konkurs, nebo byl návrh na zahájení insolventního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že jeho majetek je zcela nepostačující.

2.1.4. Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost s alespoň dvěma společníky, kdy alespoň jeden společník ručí za dluhy společnosti celým svým majetkem (tzv. komplementář) a alespoň jeden společník ručí za dluhy společnosti pouze omezeně (tzv. komanditista). Firma musí obsahovat označení „komanditní společnost“, nebo zkratky „kom. spol.“ či „k.s.“. Úprava týkající se této právní formy je obsažena v ustanovení § 118 a násl. ZOK. Pro komanditní společnost platí obdobně jako u veřejné obchodní společnosti, že může založena za účelem podnikání či za účelem správy vlastního majetku⁶. I tato právní forma má své výhody a nevýhody. Za výhodu je považována vysoká flexibilita při úpravě vnitřních poměrů a možnost zapojení společníků, kteří ručí pouze v omezené výši. Za zásadní nevýhodu je považováno neomezené ručení komplementářů, což bývá v praxi obcházeno tím, že komplementářem je jiná právnická osoba, jejíž společníci neručí za závazky společnosti (většinou se jedná o společnost s ručením omezeným).

Po celou dobu trvání společnosti musí společnost mít alespoň dva společníky – komplementáře a komanditistu, kterými může být fyzická i právnická osoba. Komplementářem nemůže být osoba, na jehož majetek byl v posledních třech letech prohlášen konkurs, nebo byl návrh na zahájení insolventního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že jeho majetek je zcela nepostačující. Je to z toho

⁵ Ustanovení § 98 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Ustanovení §2 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

důvodu, že se jedná o společníka, který ručí za dluhy společnosti neomezeně celým svým majetkem⁷. Komplementář je také statutárním orgánem komanditní společnosti⁸.

Druhým společníkem je komanditista, který ručí za dluhy společnosti do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku⁹.

Společenská smlouva však může stanovit i částku, do jejíž výše budou komanditisté ručit za dluhy společnosti. Jedná se o tzv. komanditní sumu, která je nově upravena v ZOK, konkrétně v ustanovení § 129 ZOK. Komanditní suma uvedená ve společenské smlouvě nesmí být nižší, než kolik činí vklad komanditisty. Komanditní suma musí být také zapsaná do obchodního rejstříku, stejně tak i veškeré změny týkající se komanditní sumy, např. snížení či zvýšení komanditní sumy. Jakmile komanditista splatí svůj vklad, komanditní suma se snižuje a odpovídá pouze rozdílu mezi původní komanditní sumou a vkladem. Je-li společenskou smlouvou stanovena komanditní suma, uplatní se výjimky z úpravy komanditní společnosti podle ustanovení § 129 odst. 2 ZOK. Jednou z výjimek podle tohoto ustanovení je např. že část zisku, která připadla společnosti, po zdanění rozdělí mezi komanditisty v poměru jejich podílů a komanditních sum.

2.1.5. Evropská společnost

Evropská společnost, označována také jako „Societa Europaea“ (zkratka SE), je kapitálová obchodní společnost, která je založena evropským právem. V podstatě se jedná o nadnárodní akciovou společnost, která pro podnikatele přináší mnoho výhod a odlišností od tradičních forem podnikání. Tento typ obchodní společnosti má umožnit podnikatelům provádět svou hospodářskou činnost ve spojení s ostatními podnikateli členských států Evropské unie (dále jen „EU“)¹⁰. Evropská společnost může mít sídlo v jakémkoliv členském státě EU a v průběhu své činnosti může přesídlit do jiného členského státu EU. Přesídlení do jiného členského státu představuje velkou výhodu z toho důvodu, že si společnost může vybrat ke svému podnikání členský stát s nejvhodnějšími podmínkami pro podnikání,

⁷ Ustanovení § 118 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Ustanovení § 125 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Ustanovení § 122 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Businessinfo.cz oficiální portál pro podnikatele a export. [online]. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Zalozeni-obchodni-spolecnosti/evropska-spolecnost-se-kapitalova-obchodni-spolecnost-zalozena-evropskym-pravem.html>.

především z pohledu daňového zatížení nebo z pohledu administrativy. Další výhodou, kterou evropská společnost nabízí je přeměna společnosti na národní akciovou společnost v tom státě, kde společnost sídlí.

Hlavním důvodem vzniku těchto společností bylo usnadnit volný pohyb kapitálu a sjednotit právní formy obchodních společností v rámci EU.

Evropská společnost musí být založena jako právnická osoba na území EU a obchodní jméno musí obsahovat zkratku SE. Evropská společnost se řídí Nařízením Rady č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti a Směrnicí Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na účast zaměstnanců.

Dle těchto předpisů je stanovena minimální výše základního kapitálu, která činí sto dvacet tisíc eur. Tento kapitál je stejně jako u akciové společnosti rozložen na akcie a každý akcionář ručí za závazky společnosti do výše svého vloženého kapitálu.

Právní subjektivitu nabývá evropská společnost dnem, ke kterému je zapsána do příslušného rejstříku určeného právními předpisy členského státu, ve kterém má společnost své sídlo. V ČR tuto funkci plní obchodní rejstřík¹¹. Založení evropské společnosti v ČR je však velmi administrativně náročné a jde o velmi zdlouhavý proces založení.

Jelikož evropská společnost je v podstatě akciová společnost, může si stejně jako akciové společnosti založené v ČR zvolit systém vnitřní struktury, a to buď dualistický či monistický. Oba tyto systémy byly již popsány v kapitole věnované akciové společnosti, a proto již těmto systémům nebude věnována pozornost.

2.1.6. Evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropské hospodářské zájmové sdružení označované jako „EHZS“ nebo také „sdružení“ je nadnárodní právní formou, která umožňuje podnikatelům (FO či PO) příhraniční partnerství, které je z větší části upraveno normami evropského práva a ve zbytku podléhá

¹¹ Obchodní rejstřík je veřejný rejstřík, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích, jako je např. firma, sídlo, předmět podnikání nebo společníci. Každý do něj může nahlížet a pořizovat si z něj výpisy. Obchodní rejstřík je veden příslušným rejstříkovým soudem, kterým je krajský soud.

úpravě národní¹². Hlavní právní úpravou sdružení je Nařízení Rady EHS č. 2137/1985 o evropském hospodářském zájmovém sdružení, který upravuje založení sdružení, formu a obsah zakladatelské smlouvy, přemístění sádra do jiného členského státu EU či odpovědnost jednatelů za závazky sdružení.

Evropské hospodářské zájmové družení se zakládá smlouvou o sdružení, která musí dle nařízení obsahovat název sdružení, sídlo sdružení, předmět, pro který bylo sdružení založeno, obchodní firmu a dobu trvání sdružení, pokud sdružení není založeno na dobu neurčitou. Sdružení vzniká dnem zápisu do příslušného rejstříku ve státě, kde má sdružení sídlo.

Členové sdružení odpovídají za závazky neomezeně, společně a nerozdílně.

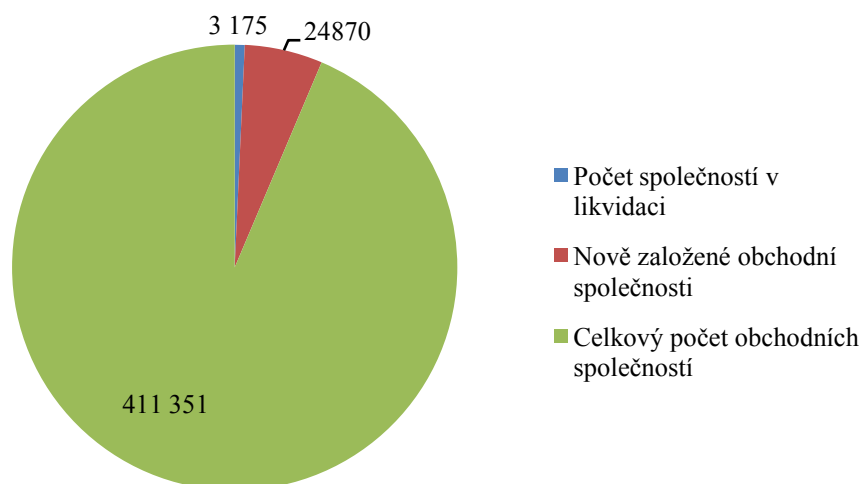
2.2. Zrušení a zánik obchodní společnosti

V následujících odstavcích budou popsány možné způsoby zrušení obchodních společností. Je nutné pojmy zrušení a zánik společnosti od sebe rozlišit. Jedná se o dva zcela odlišné pojmy, kdy k zániku obchodní společnosti dochází ke dni výmazu společnosti z obchodního rejstříku. Zániku však vždy předchází zrušení. Obecné důvody pro rozhodnutí o zrušení obchodní korporace, ať už dobrovolné či nedobrovolné, jsou upraveny nově v § 171 – 173 NOZ a § 93 ZOK.

Počet nově vzniklých společností a počet společností v likvidaci za rok 2014 zobrazuje následující obrázek (2.1).

¹² Businessinfo.cz oficiální portál pro podnikatele a export. [online]. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nadnarodni-formy-spolecnosti-ppbi-51141.html#!&chapter=2>

Obr. 2.1: Počet nově vzniklých obchodních společností a společností v likvidaci

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Ke zrušení obchodní společnosti může dojít rozhodnutím společníků či příslušného orgánu společnosti, uplynutím doby, na kterou byla společnost založena či dosažením účelu, za kterým byla společnost založena. Všechny tyto uvedené případy zrušení podniku jsou označovány jako dobrovolné zrušení obchodní společnosti. Dobrovolné zrušení společnosti se u jednotlivých právních forem liší. Např. u společnosti s ručením omezeným dochází ke zrušení společnosti dohodou společníků, která podle ZOK musí mít formu veřejné listiny. Nejen v případě společnosti s ručením omezeným může být kompetence zrušit obchodní společnost přenesena na valnou hromadu.

Dalším způsobem zrušení společnosti je tzv. nedobrovolné zrušení, o kterém rozhoduje soud. Soud může rozhodnout o zrušení společnosti na návrh osoby, která osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, jestliže:

- vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek,
- již nadále nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem (například veřejná vysoká škola),
- nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se,

- tak stanoví zákon¹³.

Dále soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí likvidaci, jestliže:

- pozbyla všechna podnikatelská oprávnění- to však neplatí, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným účelem než podnikání,
- není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel,
- nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky,
- provozuje činnost, kterou podle jiného právního předpisu mohou vykonávat jen fyzické osoby, bez pomoci těchto osob.

Soud může také obchodní korporaci prohlásit za neplatnou, a to i bez návrhu, jestliže:

- chybí zakladatelské právní jednání,
- zakladatelské právní jednání postrádá náležitost nezbytnou pro právní existenci obchodní korporace,
- právní jednání zakladatelů odporuje zákazu založení právnické osoby, jejímž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem (například podpora násilí, rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti atp.),
- obchodní korporaci založilo méně osob, než je k tomu podle zákona třeba,
- společenská smlouva nebyla pořízena v předepsané formě,
- nebyla dodržena ustanovení o výši nejnižšího splacení základního kapitálu,
- zjistí nezpůsobilost k právnímu jednáním všech zakládajících společníků¹⁴.

Před rozhodnutím o prohlášení obchodní korporace za neplatnou stanoví soud lhůtu, ve které má obchodní korporace možnost zjednat nápravu, je-li to možné¹⁵.

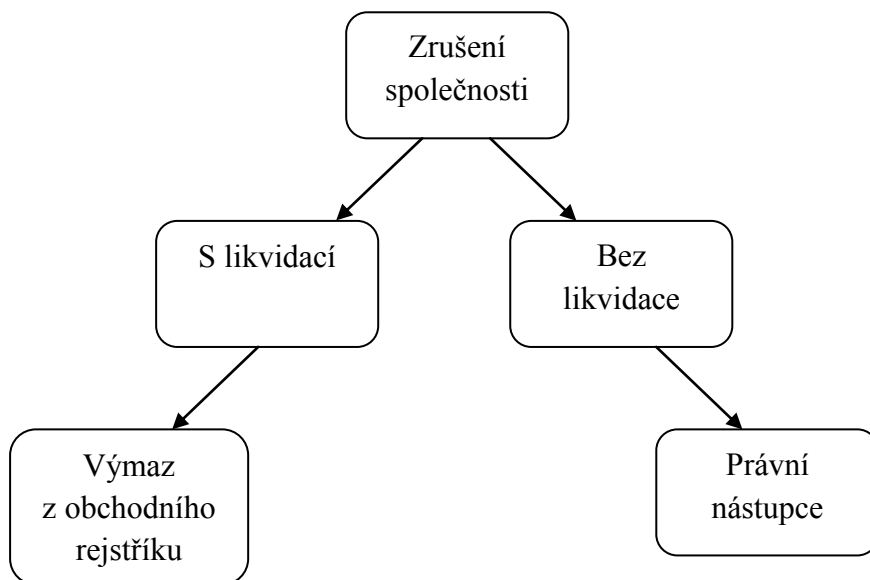
Všechna právní jednání, která obchodní korporace učinila do okamžiku zrušení, či prohlášení o neplatnosti, jsou platná. Ochrana třetích osob je tak zaručena.

¹³ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Obchodní společnosti a družstva: vybrané aspekty likvidace a insolvence. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2014, s.50. ISBN 978-80-7400-475-9.

¹⁴ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Obchodní společnosti a družstva: vybrané aspekty likvidace a insolvence. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2014, s.52. ISBN 978-80-7400-475-9.

¹⁵ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností. Vyd. 1. Olomouc: ANAG, 2014, s.14. ISBN 978-80-7263-877-2.

Společnost může být zrušena dvěma způsoby, a to zrušení společnosti bez likvidace nebo zrušení společnosti s likvidací.

Obr. 2.2: Schéma způsobů zrušení společnosti – vlastní zpracování

2.2.1. Zrušení společnosti bez likvidace

V případě zrušení společnosti bez likvidace přechází obchodní majetek plynule na právního nástupce, který v podnikání pokračuje. K přechodu na právního nástupce dochází v případě přeměn právnických osob, tj.:

- fúzí,
- rozdělením,
- změnou právní formy obchodní společnosti,
- převodem jmění na společníka,
- přeshraniční přemístění sídla.

Fúze

Právní úprava týkající se fúze společnosti je obsažena v § 178 NOZ a dále v § 60 – 242 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přeměnách“). Fúze se může uskutečnit sloučením nebo

splynutím nejméně dvou zúčastněných právnických osob¹⁶. Při sloučení nejméně jedna ze zúčastněných osob zaniká a její práva a povinnosti přechází na jedinou ze zúčastněných osob jako na nástupnickou právnickou osobu. Na rozdíl při splynutí zanikají všechny zúčastněné osoby a na jejich místě vzniká nová právnická osoba jako osoba nástupnická, na kterou přecházejí veškeré práva a povinnosti všech zanikajících osob¹⁷. Základním dokumentem fúze je smlouva o fúzi, která musí mít podobu notářského zápisu.

Rozdělení

Rozdělení je upraveno v § 179 NOZ a dále v § 243 – 336 zákona o přeměnách. Rozdělení obchodní společnosti se může uskutečnit formou rozštěpením se vznikem nových společností, rozdělení odštěpením se vznikem nových společností, rozdělení sloučením, rozdělení odštěpením sloučením nebo kombinací více způsobů rozdělení. Důvodů pro rozdělení společnosti může být několik a mohou být různé, od neshod mezi zakladateli až po daňovou optimalizaci¹⁸.

Změna právní formy obchodní společnosti

Změna právní formy obchodní společnosti je upravena v § 183 NOZ a v ustanoveních § 360 – 384 zákona o přeměnách. Při změně právní formy se neruší ani nezaniká právnická osoba, jejíž právní norma se mění, pouze se mění její právní poměry a také právní postavení jejich členů¹⁹.

Převod jmění na společníka

K převodu jmění na společníka se váže ustanovení § 337 – 359l zákona o přeměnách. Dle tohoto ustanovení lze převod jmění na společníka uskutečnit jen za podmínek stanovených u jednotlivých forem obchodních korporací, a to rozhodnutím společníků, příp. příslušného orgánu obchodní korporace, že jmění společnosti včetně práv a povinností

¹⁶ Ustanovení § 178 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ DVOŘÁK, Tomáš. Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev : praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s.115. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-970-8.

¹⁸ PEŠTUKA, František. Zrušení a zánik společnosti: (průvodce zánikem společnosti). Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2003, s. 29. ISBN 80-731-7018-3.

¹⁹ Ustanovení § 183 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

z pracovněprávních vztahů převezme jeden přejímající společník²⁰. Zrušení družstva s převodem jmění na člena družstva se však zakazuje.

Přeshraniční přemístění sídla

Přeshraniční přemístění sídla je upraveno v § 384a – 384p zákona o přeměnách. Přeshraniční přemístění sídla obchodní korporace může být realizováno dvěma způsoby. Jednak přemístěním zahraniční právnické osoby do ČR a jednak přemístěním obchodní korporace, která sídlí na území ČR a byla založena na základě českého právního řádu, do jiného členského státu EU, to vše při splnění stanovených zákonných podmínek²¹. Podle § 384a zákona o přeměnách může zahraniční právnická osoba přemístit své sídlo do ČR, aniž by došlo k jejímu zániku a vzniku nové právnické osoby, nezakazují-li to právní předpisy členského státu, v němž má sídlo, ani právní předpisy státu, kterým se řídí její vnitřní právní poměry, pokud při přemístění sídla změní svou právní formu na českou společnost nebo české družstvo a budou-li se po změně právní formy její vnitřní právní poměry řídit českým právním řádem²².

2.2.2. Zrušení společnosti s likvidací

Druhým možným způsobem zrušení společnosti je zrušení s likvidací. K tomuto způsobu zrušení se vztahují ustanovení § 187 – 209 NOZ. Jestliže by nebylo možné, zda je obchodní společnost rušena s likvidací, nebo bez likvidace, platí, že je rušena s likvidací. Účelem likvidace je vypořádat majetek zrušené právnické osoby, vyrovnat dluhy věřitelům a naložit s čistým majetkovým zůstatkem, jenž vyplyne z likvidace (tzv. likvidačním zůstatkem)²³. Jedná se o mimosoudní vypořádání majetkových poměrů zrušené obchodní společnosti. Rozhodnutí o vstupu do likvidace lze vzít zpět do doby, než došlo k naplnění výše uvedeného účelu likvidace.

²⁰ DVOŘÁK, Tomáš. Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev : praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s.111. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-970-8.

²¹ Businessinfo.cz oficiální portál pro podnikatele a export. [online]. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zruseni-ppbi-50445.html#!&chapter=2>.

²² DVOŘÁK, Tomáš. Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev : praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn . Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s.123. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-970-8.

²³ Ustanovení § 187 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Postup při likvidaci podniku:

1. Rozhodnutí o zrušení obchodní korporace
2. Zahájení likvidace
3. Zjištění, zda není obchodní korporace předlužená
4. Vypořádání pohledávek a závazků obchodní korporace , zpeněžení majetku (nebyl-li tento bod součástí konkurzu)
5. Ukončení likvidace
6. Výmaz obchodní korporace z obchodního rejstříku – zápisem výmazu dochází k zániku obchodní korporace

2.2.3. Zrušení podniku insolvenčním řízením

Tato podkapitola je zde zařazena z toho důvodu, že pokud likvidátor během likvidace zjistí skutečnost, že majetek likvidované společnosti je nižší než závazky společnosti, je jeho povinností bez zbytečného odkladu podat insolvenční návrh u insolvenčního soudu, který se tímto návrhem bude zabývat a poté rozhodne o způsobu řešení této situace. Právnícké či fyzické osoby, které podnikají, se mohou dostat do situace, kdy nejsou schopny plnit své závazky. Tento případ se označuje jako insolvence. Problematiku insolvence a úpadku, řeší zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“). Dle insolvenčního zákona je dlužník v úpadku, jestliže má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší třiceti dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Podnikatel je také v úpadku i v případě předlužení, tedy v situaci, kdy má podnikatel více věřitelů a souhrn všech jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Insolvenčním řízením se rozumí soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek a hrozící úpadek a způsob jeho řešení. Insolvenční řízení má dvě fáze. V první fázi řízení soud rozhodne, zda jsou splněny podmínky pro řešení majetkových problémů dlužníka tím, že rozhodne o úpadku. V druhé fázi následně rozhodne o způsobu řešení úpadku²⁴.

Ve většině případů obchodní společnosti, jejichž orgány či dokonce soud rozhodnou o zrušení společnosti s následnou likvidací, rozhodují na základě stavu, ve kterém se společnost nachází, a to, kdy tyto subjekty nemají žádný majetek²⁵. V tomto případě je likvidátor povinen

²⁴ Businessinfo.cz oficiální portál pro podnikatele a export. [online]. [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zruseni-ppbi-50445.html#!&chapter=2>.

²⁵ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností. Vyd. 1. Olomouc: ANAG, 2014, s.28. ISBN 978-80-7263-877-2.

podat insolvenční návrh na zahájení insolventního řízení. Avšak i v tomto případě může soud tuto žádost zamítnout pro nedostatek majetku, a to především z následujících důvodů:

- dlužník je obchodní společností nebo družstvem a byl zrušen rozhodnutím soudu,
- jménem dlužníka podal návrh likvidátor, který byl jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců a který v insolvenčním návrhu o vydání takového rozhodnutí požádá,
- likvidátor dlužníka předloží insolvenčnímu soudu zprávu o tom, že prověřil možnost uplatnit v insolvenčním řízení neplatnost nebo neúčinnost právních úkonů dlužníka, které likvidátor prověřuje zejména z účetních a obchodních knih dlužníka,
- ze seznamu majetku dlužníka a šetření insolvenčního soudu vyplývá, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolventního řízení,
- věřitelé dlužníka byli vyhláškou vyzváni ke sdělení údajů o majetku dlužníka a údajů o právních úkonech dlužníka, u kterých by bylo možno uplatnit neplatnost či neúčinnost, a žádný majetek ani úkony dlužníka nebyly zjištěny²⁶.

Pokud soud z výše uvedených důvodů insolvenční návrh likvidátora zamítne, tímto rozhodnutím dochází k výmazu obchodní společnosti z obchodního rejstříku.

Pokud soud insolvenčnímu návrhu vyhoví a rozhodne o úpadku společnosti, stanoví soud insolvenčního správce a rozhodne o způsobu řešení úpadku²⁷. Podle insolvenčního zákona existují tři možná řešení úpadku, a to konkurs, reorganizace a oddlužení, které se však týká pouze nepodnikající fyzické osoby. Při volbě vhodného způsobu řešení úpadku je vždy rozhodující co největší míra uspokojení věřitelů.

Oddlužení

Jak již bylo řečeno, jedná se o způsob řešení úpadku pouze pro nepodnikatele, ať už se jedná o fyzickou či právnickou osobu. Tento způsob je zde uveden z toho důvodu, že i když se obchodních společností zcela netýká, je to téma velmi aktuální, vzhledem k vysokému procentu obyvatelstva, které tento problém řeší a tím je logicky stále více diskutovanější ve

²⁶ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností. Vyd. 1. Olomouc: ANAG, 2014, s.74. ISBN 978-80-7263-877-2.

²⁷ HÁLEK, Vítězslav. Problematika úpadku a konkurzního řízení. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2012, s.42. Praktická edice. ISBN 978-80-89364-24-4.

veřejných prostředcích. Této problematice se také dotýká nová úprava občanského zákoníku. Jedná se o tzv. osobní bankrot, který umožňuje osobám o řešení jinak neřešitelného začarovaného kruhu dluhů. V současné době se čím dál více setkáváme se situací, kdy si lidé půjčují finanční prostředky na zaplacení již existujících půjček. Také se v současné době setkáváme se situací, kdy jsou nařízené exekuce, z nichž už často nevede cesta zpět. Soud může v případě oddlužení povolit buď splátkový kalendář, nebo prodej majetkové podstaty. Ve většině případů se soud přiklání k možnosti splátkového kalendáře, kdy se jedná o srážky z příjmů dlužníka, které insolvenční správce rozvrhuje věřitelům poměrně podle výše jejich pohledávek²⁸. Prodej majetkové podstaty, jak už z názvu vyplývá, znamená zpeněžení aktiv dlužníka. V praxi může být využita i kombinace obou možných způsobů provedení oddlužení, a to, že některý z věřitelů může být uspokojen z prodeje nemovitosti, kterou má dlužník ve vlastnictví, a která byla zajištěná ve prospěch věřitele a ostatní věřitelé jsou uspokojeni v rámci splátkového kalendáře²⁹. Výhodou oddlužení je, že uvedenými způsoby oddlužení je dlužník schopen splatit minimálně 30% zjištěných pohledávek během pěti let a po uplynutí této doby může dlužník zažádat o soudní osvobození od placení pohledávek, které nebyly uspokojeny. Tato možnost oddlužení v současné době již pomohla několika stovkám lidí z jejich finanční situace, kterou by jinak nebyli schopni vyřešit.

Konkurs

Jedná se o způsob řešení úpadku likvidační formou, kdy na insolvenčního správce přechází oprávnění nakládat s majetkem společnosti. Na rozdíl od oddlužení se jedná o způsob řešení úpadku vhodný pro všechny typy subjektů, které podléhají režimu insolvenčního zákona³⁰. Existují subjekty, na které režimu insolvenčního zákona nespádají. Mezi tyto subjekty patří například stát, Česká národní banka, veřejné vysoké školy, politická strana či politické hnutí apod. V průběhu konkurzu dochází ke zpeněžení majetku, z jehož výtěžku jsou poměrně uspokojeni věřitelé³¹. Zásadním úkolem insolvenčního správce je co nejrychleji a nejefektivněji majetek dlužníka zpeněžit. Stejně jako v likvidaci lze majetek dlužníka zpeněžit jako celek či po jeho jednotlivých částech. Rozhodujícím kritériem, podle

²⁸ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 74. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

²⁹ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 75. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

³⁰ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 78. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

³¹ HÁLEK, Vítězslav. Problematika úpadku a konkurzního řízení. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2012, s.65. Praktická edice. ISBN 978-80-89364-24-4.

kterého se insolvenční správce při volbě způsobu zpeněžení majetku dlužníka, je nejvyšší výtěžnost pro věřitele³². Mezi možné způsoby zpeněžení majetkové podstaty dlužníka v konkursu patří veřejná dražba, prodej movitých věcí a nemovitostí a prodej majetku mimo dražbu. Veřejná dražba je upravena v zákoně č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů. Tento způsob je považován za nejtransparentnější způsob zpeněžení, ovšem průměrná výtěžnost dražeb se pohybuje zpravidla pod tržní hodnotou stanovenou znalcem, a to z důvodu poklesu nabídky na trhu³³. Prodej movitých věcí a nemovitostí není v praxi užívaným způsobem zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. Prodej majetku mimo dražbu je operativní způsob zpeněžení, který často umožňuje dosáhnout vyšší výtěžnosti, avšak vzhledem k menší transparentnosti může při nedostatečné přípravě výběrového řízení na nejvyšší nabídku, může vyvolat pochybnosti³⁴. Jak již bylo řečeno, o možném způsobu zpeněžení majetkové podstaty dlužníka rozhoduje insolvenční správce, který je však při procesu zpeněžení kontrolován ze strany věřitelského orgánu nebo jejich zástupce a insolvenčního soudu³⁵. Konkurs končí zpravidla částečným uspokojením věřitelů a po skončení konkursu dochází k zániku právnické osoby, tedy výmazu obchodní společnosti z obchodního rejstříku.

Reorganizace

Tento způsob řešení úpadku je vhodný pro podnikající osoby. Tento způsob se týká společnosti dlužníka, která musí po určitou dobu existovat a být provozován. Reorganizace bývá také nazývána jako sanace, jelikož se jedná o způsob řešení úpadku, po jehož skončení nedochází k zániku obchodní společnosti, a tudíž může podnikatel dále pokračovat v podnikání, což je rozdíl oproti konkursu. V průběhu reorganizace dochází k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů při provozu dlužnickovy společnosti. Insolvenční zákon stanovuje podmínky pro společnosti, které mohou být reorganizovány, a to celkový obrat společnosti musí dosáhnout za poslední účetní období předcházejícímu insolventnímu návrhu alespoň částky 50 000 000 Kč, nebo pokud zaměstnávají nejméně 50 zaměstnanců

³² HÁLEK, Vítězslav. Problematika úpadku a konkurzního řízení. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2012, s.64. Praktická edice. ISBN 978-80-89364-24-4.

³³ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 78. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

³⁴ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 78. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

³⁵ HÁLEK, Vítězslav. Problematika úpadku a konkurzního řízení. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2012, s.68. Praktická edice. ISBN 978-80-89364-24-4.

v pracovním poměru³⁶. Z výše uvedených podmínek vyplývá, že reorganizace je vhodnější spíše pro ekonomicky významnější dlužníky. To však neznamená, že reorganizaci nemůže podstoupit i menší dlužníci. Tito dlužníci se mohou pokusit o tzv. předbalenou reorganizaci, pokud na samotném začátku získají souhlas s reorganizačním plánem alespoň od poloviny zajištěných věřitelů a poloviny nezajištěných věřitelů. Tento souhlas s reorganizačním plánem je nutný i pro ekonomicky významnější dlužníky.

Reorganizace je však velmi zdlouhavý a komplikovaný proces. Na samém začátku je zapotřebí souhlas insolvenčního soudu, následně je potřeba sestavit již zmíněný reorganizační plán, podle kterého se bude postupovat a který musí být dlužníkem sestaven do 120 dní. Po jeho sestavení pak o něm hlasují věřitelé ve skupinách určených přímo reorganizačním plánem a dále také insolvenčním soudem. Insolvenční zákon vyžaduje také znalecký posudek, od soudem stanovených znaleckých ústavů, na posouzení ceny majetkové podstaty a výhodnosti navrženého způsobu reorganizace soudem přibraným soudním znalcem³⁷. Dlužník podle tohoto plánu musí během reorganizace postupovat po dobu pěti let, v případě, kdy podle něj postupovat nebude, soud reorganizaci přemění na konkurs. V ČR bylo od roku 2008, kdy vstoupil v účinnost insolvenční zákon, započato pouze několik desítek reorganizací, z nichž však pouze část byla úspěšně ukončena. Na rozdíl od konkursu musí v reorganizaci být věřitelé uspokojeni ve větší míře, než v jaké by byli uspokojeni v konkursu. Výhodou také je to, že stejně jak v konkursu dochází k uspokojení zajištěných věřitelů, zároveň dochází i k uspokojení nezajištěných věřitelů, jejichž uspokojení pohledávek v konkursu bylo téměř nulové. V úvodu bylo řečeno, že existenční problémy a následná likvidace nemá vliv jen na samotnou likvidovanou společnost, ale zároveň i na ostatní společnosti, které jsou součástí dodavatelsko-odběratelského řetězce. Reorganizace přináší těmto společnostem výhodu v tom, že jelikož celá reorganizace probíhá za běžného provozu a zároveň na konci reorganizace nedochází k zániku společnosti, nejsou tyto dodavatelsko-odběratelské vztahy nijak dotčeny. Insolvenční zákon vymezuje možné způsoby, kterými lze provést reorganizaci, a to:

- restrukturalizace pohledávek věřitelů, která spočívá v prominutí dluhů dlužníka včetně jejich příslušenství nebo v odkladu jejich splatnosti,
- prodej celé majetkové podstaty nebo její části anebo prodej dlužníkovy podniku,

³⁶ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 79. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

³⁷ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 79. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

- vydání části dlužnických aktiv věřitelům nebo převod těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast,
- fúze dlužníka,
- vydání akcií,
- zajištění financování provozu dlužníkovy podniku nebo jeho části,
- změna zakladatelského dokumentu nebo stanov anebo jiných dokumentů upravujících vnitřní poměry dlužníka³⁸.

³⁸ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 79. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

3. Likvidační proces

Před samotným rozhodnutím společnosti o likvidaci podniku a následném zániku společnosti, tedy výmazu z obchodního rejstříku, se společnost nachází ve stavu, kdy není dlouhodobě schopna plnit své závazky, ať už vůči dodavatelům, finančnímu úřadu či zdravotní pojišťovně. Některé společnosti tento stav, kdy závazky převyšují hodnotu majetku, řeší prostřednictvím krizového řízení, jejímž cílem je objevit symptomy krize a stanovit úkoly, jak vzniklou krizovou situaci řešit a společnost zachránit. Žádný vývoj neprobíhá bez krizí, což znamená, že je účelné krize předpokládat a také se na ně odpovídajícím způsobem připravit, popř. se je naučit efektivně zvládnout³⁹. Stav rovnováhy, kdy se podnikatelský plán nachází v rovnováze s podnikatelským prostředím, není pro českou ekonomiku typický. Mnohem typičtější pro českou ekonomiku je stav nestability než stability. Nestabilita však ve všech případech nemusí vždy znamenat pouze zhoršení stavu podniku, ale výjimečně může vést i k vyššímu progresu firmy. Pokud však nastane situace, kdy stabilita vede ke zhoršení stavu podniku, a projevují se signály, které mají upozornit na hrozící krizi podniku, často jsou tyto signály vedením podniku opomíjeny z toho důvodu, že se vedení domnívá, že by se tyto přechodné výkyvy mohly překonat „samy od sebe“⁴⁰. Tento případ by mohl nastat tehdy, jedná-li se o symptomy, týkající se nepodstatných faktorů podnikání, ale pokud jsou zasaženy podstatné faktory, jakým může být např. platební bilance, nastává situace, kdy je zapotřebí zásah k překonání krize. Pokud už je však podnik krizí hluboce zasažen a sanace⁴¹, resp. krizové řízení je neúspěšné, vlastníci podniku přistupují k rozhodnutí o zrušení podniku s likvidací.

Jak již bylo v úvodu řečeno, likvidace obchodní společnosti se nově řídí NOZ a ZOK. V NOZ se likvidace PO týkají ustanovení § 187 až § 209, v ustanoveních § 93 a § 94 ZOK, které se obecně týkají všech obchodních společností a dále v ustanoveních týkajících se likvidace konkrétní právní formy společnosti. NOZ v ustanovení § 187 vymezuje účel likvidace jako vypořádání majetku zrušené PO, vyrovnat dluhy věřitelům a naložení s čistým majetkovým zůstatkem, jenž vyplyne z likvidace, podle zákona.

³⁹ KRATOCHVÍLOVÁ, Hana. Zrušení firem: likvidace a úpadek : se vzory podání. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 14. ISBN 80-717-9675-1.

⁴⁰ KRATOCHVÍLOVÁ, Hana. Zrušení firem: likvidace a úpadek : se vzory podání. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 15. ISBN 80-717-9675-1.

⁴¹ Sanace nebo-li ozdravení podniku.

Následně po rozhodnutí společníků o zrušení společnosti s likvidací se koná mimořádná valná hromada, která jmenuje likvidátora, kterému určuje i jeho odměnu, která se odvíjí od délky likvidace, rozsahu a skladbě majetku. Charakteristice a popisem práv a povinností likvidátora v průběhu likvidace bude věnována další kapitola.

Likvidátor má zákonnou povinnost oznámit vstup společnosti do likvidace prostřednictvím Obchodního Věstníku⁴², a to nejméně dvakrát za sebou alespoň s dvoutýdenním odstupem. Oznamovací povinnost má také vůči všem věřitelům, kterým je ze zákona povinen oznámit vstup společnosti do likvidace. Likvidátor také podává návrh na provedení zápisu změn v obchodním rejstříku, ve kterém musí být uveden notářský zápis z valné hromady společnosti, název rušené společnosti a údaj o datu zahájení likvidace⁴³. Dříve z důvodu zahlcených soudů čekání na vydání usnesení rejstříkového soudu o vstupu společnosti do likvidace představovalo i několik měsíců. V současné době lze k likvidaci společnosti přistoupit po obdržení notářského zápisu z valné hromady, který poslouží v mezidobí, do doby vydání usnesení místně příslušného soudu o vstupu do likvidace⁴⁴. Tento dokument může likvidátor využít ke změně podpisových oprávnění u peněžních ústavů, k přípravě inventarizací majetku apod. I když tyto činnosti patří mezi povinnosti zástupců společnosti, v praxi si likvidátor musí tyto dokumenty vyhledávat sám v nepřehledných archivech a často tyto dokumenty ani nedohledá.

Podnik musí ke dni předcházejícímu dne vstupu do likvidace sestavit mimořádnou účetní závěrku, která podává přehled o majetku a závazcích a o výsledku hospodaření společnosti před vstupem do likvidace. Účetní závěrka slouží také jako podklad pro sestavení daňového přiznání, protože ani vstupem společnosti do likvidace neodpadá společnosti povinnost podat daňové přiznání. Tato povinnost odpadá až dnem jejího zániku. U obchodních společností musí být vyhotoven k této mimořádné závěrce i audit a výroční zpráva podle § 20 a § 21 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen „ZOÚ“). Ke dni vstupu do likvidace likvidátor zajistí otevření účetních knih společnosti v likvidaci⁴⁵.

⁴² Obchodní Věstník je pravidelně publikovaný zdroj informací z obchodního rejstříku, o konkurzech, likvidacích podniků apod.

⁴³ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 14. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁴⁴ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 14. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁴⁵ PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 34. ISBN 9788024733388.

Při likvidaci větších subjektů je vhodné, aby likvidátor sestavil likvidační plán, ve kterém jsou chronologicky vymezeny termíny významných postupných likvidačních úkolů a rozhodnutí⁴⁶. Tento likvidační plán není pro všechny subjekty stejný, ale pro každý podnik je sestaven individuálně podle velikosti podniku, struktury majetku apod. Proto při sestavování likvidačního plánu by měl být likvidátor s danou společností již seznámen, aby byl plán opřen o reálné údaje. S programem likvidace by měli být seznámeni i vlastníci společnosti.

Dalším krokem likvidátora v likvidačním procesu je sestavení likvidačního týmu, který je zapotřebí k úspěšné realizaci likvidačního procesu. Tento tým je sestaven z vybraných pracovníků společnosti, mezi které patří hlavní účetní likvidované společnosti, zástupce vedení společnosti apod., ale může být sestaven i z externích odborníků.

Po vstupu společnosti do likvidace přebírá likvidátor také závazky společnosti plynoucí z pracovních smluv a smluv kolektivních. Na začátku likvidace by měl likvidátor zaměstnance seznámit s důvody ukončení pracovního poměru. Likvidátor by měl být také v kontaktu s odborovou organizací, která ve společnosti působí. V praxi také není vyloučena spolupráce s místně příslušnými úřady práce, které likvidátor může s předstihem informovat o přepokládaném počtu propouštěných zaměstnanců, kterým úřady mohou s předstihem zajišťovat potřebné pracovní místa.

3.1. Kontaktování příslušných orgánů státní správy, bank, pojišťoven a dalších subjektů

Pro likvidovanou společnost neplatí žádné úlevy vůči orgánům státní správy. Likvidovaná společnost je dále povinna vést účetnictví pod hlavičkou společnosti „v likvidaci“. Společnost je i v průběhu likvidace povinna platit daně, ať už DPH, silniční daň či daň z nemovitosti apod. Od této povinnosti je společnost zproštěna až na samotném konci likvidace, kdy likvidátor zažádá správce daně o ukončení registrace.

Banky

Likvidátor by měl začít jednat s bankou ihned po vstupu společnosti do likvidace. Banka před jednáním však požaduje předložení notářského zápisu o rozhodnutí o vstupu společnosti do likvidace a výpisu z obchodního rejstříku, kde je jmenovaný likvidátor uveden.

⁴⁶ PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 47. ISBN 9788024733388.

Likvidátor může s bankou uzavřít dohodu týkající se úvěrových podmínek na dobu likvidace. Po vstupu do likvidace likvidátor provede inventuru účtů u jednotlivých bankovních ústavů s cílem soustředit peněžní prostředky takovým způsobem, který režimu likvidace nejlépe vyhovuje a je dostatečně bezpečný⁴⁷. Likvidátor v bance ověří účelnost a platnost trvalých příkazů, oprávnění k přístupu k účtům prostřednictvím elektronického bankovníctví, ověří účelnost platebních karet, případně zruší jejich používání⁴⁸. Nejdůležitější je zabránění přístupu k účtům neoprávněným osobám, a to především vlastníkům likvidované společnosti či pracovníkům společnosti.

Okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) a zdravotní pojišťovny

Spolupráce s OSSZ je v současné době velmi pozitivní, jelikož OSSZ velmi pružně reagují na oznámení o vstupu společnosti do likvidace vlastním provedením kontroly pojistného. To samé platí i pro zdravotní pojišťovny.

Finanční úřady (dále jen „FÚ“)

Jak již bylo výše řečeno, společnosti i vstupem do likvidace zůstává povinnost platit daně, a proto je velmi důležitá spolupráce s FÚ v průběhu likvidace, např. provedení kontroly DPH a dalších daní ke dni vstupu společnosti do likvidace.

Pojišťovny

Likvidátor by měl se měl na začátku likvidačního procesu seznámit s pojistnými smlouvami likvidované společnosti, jelikož likvidátor přebírá zákonnou odpovědnost za svěřený majetek. Stejně jako s bankami, lze i s pojišťovnami sjednat výhodnější podmínky pojistných smluv v průběhu likvidace, jako např. snížení pojistného.

3.2. Zpeněžování likvidační podstaty a likvidace pohledávek

Zpeněžování likvidační podstaty je další fází likvidačního procesu. Jde o fázi likvidačního procesu, která bývá nejsledovanější především ze strany věřitelů. Cílem této fáze, jak vyplývá z názvu, je rozprodej majetku likvidované společnosti. Přeměna majetku na peněžní prostředky je velice zdlouhavá, neboť velice záleží na skladbě majetku. Je důležité,

⁴⁷ VAŠKOVIC, Petr a Roman STORCH. Vznik a zánik podniku. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005, s. 142. Eupress. ISBN 80-867-5430-8.

⁴⁸ PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 59. ISBN 9788024733388.

zda má podnik v aktivech krátkodobý majetek, jako např. materiál, výrobky či krátkodobé pohledávky, kdy se jedná o velmi likvidní majetek, nebo převažuje dlouhodobý majetek, který je velmi málo likvidní, jako jsou budovy či stroje. Další položkou v aktivech mohou být také nedobytné pohledávky, které jsou téměř nelikvidní a někdy mohou být příčinou likvidace či úpadku společnosti.

Mimo prodej majetku může být na straně příjmů v likvidaci dobíhající pronájmy prostorů nebo jiného majetku. Z toho důvodu je velice důležité, aby likvidátor na začátku likvidace prostudoval veškeré smlouvy, které má společnost uzavřené a rozhodnout, jakým způsobem bude postupovat, aby nevznikly další zbytečné výdaje. Veškeré smlouvy by měly být na konci likvidace ukončeny či převedeny na jiný subjekt. Dalším příjmem, který může v likvidaci podstatě přispět, jsou hodnoty registrované ochranné známky u Úřadu průmyslového vlastnictví či Know How⁴⁹. Pokud společnost v likvidaci má ve vlastnictví Know How, pak je výhodné prodat jej jako celý podnik. Některé obchodní společnosti mají ze zákona povinnost vytvářet internetové stránky. Likvidátor nesmí opomenout na internetové domény⁵⁰ likvidované společnosti, neboť se může jednat o lukrativní doménu a mnohdy si ani společnost sama neuvědomuje hodnotu této domény. V neposlední řadě může být dalším příjmem do likvidace také vlastnictví cenných papírů, a proto je nutné, aby i tuto oblast likvidátor zkontroloval.

Likvidátor má na výběr při zpeněžení majetku z několika způsobů. Zásadní je to, aby zpeněžení majetku proběhlo co nejrychleji a nejehospodárněji. Aby se předešlo případným pochybnostem o efektivnosti či hospodárnosti prodeje je žádoucí, aby prodej proběhl co nejtransparentnějším způsobem.

Prvním možným způsobem je prodej obchodní společnosti jako celku. Společnost může být nabídnuta jiné společnosti se stejným či podobným předmětem podnikání. Výhodou tohoto způsobu zpeněžení je, že dojde i k prodeji neprodejných částí společnosti a naopak nevýhodou může být nižší prodejní cena, než jaká by byla při prodeji společnosti po částech. Prodej po částech je dalším možným způsobem zpeněžení majetku. U tohoto způsobu se

⁴⁹ Za Know How považujeme technologické a informační předpoklady a praxí získané znalosti a dovednosti pro určitou činnost. Jedná se o souhrn všech znalostí, dosažených poznatků a získaných zkušeností při procesu výroby.

⁵⁰ Internetová doména nahrazuje složitý číselný kód přiřazený každému počítači připojenému k internetu.

může vyskytnout problém s neprodejnými částmi společnosti, které mohou celý likvidační proces z časového hlediska značně prodloužit.

Dalším možným způsobem je veřejná dražba, která je upravena a zákoně č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanoví, že veřejnou dražbu může provádět pouze osoba (dražebník), již byla udělena koncese, proto při tomto způsobu prodeje majetku je nezbytným prvním krokem uzavření smlouvy mezi dražebníkem a likvidátorem. Výhodou je, že odpadá dohadování mezi věřiteli o tom, zda likvidátor mohl, či nemohl prodat majetek výhodněji, protože ceny vzešlé v veřejné dražby naprosto transparentně určuje trh počtem zájemců o aktiva nabízená v dražbě⁵¹.

Kromě již uvedených možností přichází do úvahy zpeněžení majetku v přímém prodeji, který je u obchodních společností velmi častou formou. Likvidátor v přímém prodeji prodává majetek konkrétní osobě. V dnešní době působí na trhu velký počet společností, které sami oslovují likvidované společnosti s nabídkou přímého odprodeje majetku. Nevýhodou je, že ceny za prodaný majetek mohou být velmi nízké.

Likvidace pohledávek

Jak již bylo výše řečeno, společnost může mít také ve svých aktivech obsaženy pohledávky, které jsou ve většině případů po lhůtě splatnosti a jejich nezaplacení může být jedním z faktorů, které společnost přivedly k likvidaci.⁵² Likvidátor tyto pohledávky musí rozčlenit na pohledávky:

- podle právní subjektivity
 - za právními osobami – a.s., s.r.o., družstva, státní podniky, rozpočtové a příspěvkové organizace (školy) apod.,
 - za fyzickými osobami – soukromí podnikatelé, zaměstnanci,
- podle nákladovosti vymáhání
 - náklady na administrativní vymáhání, poštovné, telekomunikace, cestovní náklady, cestovní náklady za dlužníky atd.,
 - náklady na soudní vymáhání⁵³.

⁵¹ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 21. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁵² PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 74. ISBN 9788024733388.

⁵³ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 47. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

Likvidátor má v praxi na výběr z několika možností zpeněžení pohledávek. První možností je rozdělit pohledávky do několika velkých souborů a tyto soubory poté následně nabídnout k prodeji. Další možností je správa pohledávek specializovanou společností na základě mandátní smlouvy a posledním možným způsobem je vymáhání pohledávek samotným likvidátorem, která má velké nevýhody především z časového i finančního hlediska, které mohou mít za následek prodloužení celého likvidačního procesu.

Po zpeněžení likvidační podstaty a pohledávek dochází k uspokojení věřitelů. Při úhradě pohledávek musí likvidátor nejprve uhradit náklady likvidace, dále uspokojí mzdové nároky zaměstnanců a poté pohledávky ostatních věřitelů podle pořadí jejich splatnosti. V případě, že se likvidátorovi nezdaří v přiměřené době zpeněžit likvidační podstatu ani z části, anebo nejsou-li z částečného výtěžku zcela vyrovnány pohledávky z první či druhé skupiny, likvidátor nabídne likvidační podstatu k převzetí všem věřitelům⁵⁴. Pokud věřitelé odmítnou převzít likvidační podstatu nebo pokud nedojde k uspokojení celé pohledávky, majetek propadá státu a pohledávka zaniká.

3.3. Ukončení likvidačního procesu

Ukončení likvidačního procesu je závěrečná fáze likvidace. Nově je proces skončení likvidace upraven v § 207 NOZ. Likvidátor je povinen po vykonání všech potřebných úkonů, které byly výše popsány, vyhotovit konečnou zprávu o průběhu likvidace, v níž uvede, jak bylo naloženo s likvidační podstatou⁵⁵. Konečná zpráva musí obsahovat náležitosti stanovené § 205 NOZ. Konečnou zprávu lze chápat jako závěrečný účet likvidátora o provedené likvidaci, o výsledcích likvidace a o veškeré činnosti likvidátora. Likvidátor tuto konečnou zprávu podává zpravidla tomu, kdo likvidátora povolal do funkce. Tuto povinnost ukládá likvidátorovi zákon. Likvidátor po skončení likvidace navrhne také rozdělení likvidačního zůstatku a následně sestaví a podepíše účetní závěrku ke dni podání konečné zprávy.

Likvidátor je povinen do třiceti dnů od skončení likvidace návrh na výmaz společnosti z Obchodního rejstříku.

⁵⁴ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 50. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁵⁵ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 52. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

3.4. Likvidace společnosti nařízená soudem

V dnešní době je v obchodním rejstříku registrován velký počet společností, které delší dobu nevykazují žádnou činnost. Tyto společnosti nekládají do Sbírký listin⁵⁶ např. roční přehled o svém hospodaření, změny orgánů apod. V těchto případech využívají soudy svého práva zrušit společnosti, které nesplňují podmínky stanovené platnými normami.⁵⁷ V tomto případě likvidátora jmenuje soud, kterého vybírá ze seznamu správců, který mu zároveň určí i jeho odměnu.

⁵⁶ Sbírký listin v obchodním rejstříku obsahuje určené doklady a písemnosti.

⁵⁷ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 30. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

4. Postavení, práva, povinnosti a činnost likvidátora

V této části práce je popsána osoba likvidátora, jako hlavní postava celé likvidace. Je zde stručně popsána charakteristika likvidátora, proces jmenování do funkce statutárním orgánem či soudem a a posledním bod této části řeší otázku smluvního vztahu likvidátora a likvidované obchodní korporace.

Další část práce je věnována problematice odměn likvidátora a výplaty likvidátora stanovené vyhláškou č. 474/2013 Sb., o odměně likvidátora, nuceného správce a insolvenčního správce některých poskytovatelů služeb na kapitálovém trhu a o náhradě jejich hotových výdajů.

Likvidátoři se však při své práci potýkají s několika problémy, jako např. nemožností získat doklady o likvidovaných společnostech, nemožností dohledat majetek, nekontaktními jednatelem, jednatelem jsou pak často cizinci, kteří nejsou přítomni v ČR. Dále to je nízká odměna likvidátora, mnohdy s nutností financovat likvidace z vlastních finančních prostředků, pozdní úhrada nákladů, chybné údaje v obchodním rejstříku, neexistující sídla, zdlouhavost v jednání soudů, špatná součinnost dalších orgánů s likvidátorem a absence jednotné metodiky postupu při likvidacích nařízených soudem.

4.1. Charakteristika osoby likvidátora

Likvidátorem může být jmenována fyzická osoba, která má předpoklady jak právní, tedy je to osoba způsobilá k právním úkonům a dále předpoklady odborné, které jsou nezbytné pro zvládnutí všech úkonů spojených s řádným prováděním a ukončením likvidace. Všeobecné znalosti o všech právech a povinnostech, které souvisejí s řádným prováděním a ukončením likvidace velice důležité. Co se týká práv a povinností jde vždy o stejné nároky, ale z hlediska organizace nebo z hlediska rozsahu likvidace jde o rozdíly v nárocích nebo obsahu činnosti markantní⁵⁸. Bude rozdíl pokud půjde o likvidaci s. r. o., která bude mít obrát mil./Kč za rok a nebo se bude jednat o společnost, která má složitou výrobní a obchodní činnost a jejíž obrát bude několik mil. Kč za rok. Likvidátor musí být též osoba, která nebyla trestaná. Beztrestnost dokládá rejstříkovému soudu výpisem z rejstříků trestů.

⁵⁸ PEŠTUKA, František. Zrušení a zánik společnosti: (průvodce zánikem společnosti). Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2003, s.36. ISBN 80-731-7018-3.

Likvidátorem může být jmenována i právnická osoba. Podle dřívější právní úpravy mohla být PO jmenována likvidátorem jen u zvláštních subjektů, např. u bank. Od 1.1.2014 může být PO likvidátorem jakékoli obchodní společnosti, což bylo umožněno z toho důvodu, že PO mají možnost být statutárním orgánem obchodní společnosti.

Profese likvidátora představuje manažerskou práci. Likvidátor musí mít předpoklady i znalosti z několika oborů a samozřejmě jako správný manažer i schopnosti a dovednosti. Z toho důvodu by měl být výběr likvidátora velice odpovědnou činností navrhovatele.

4.2. Povolání likvidátora

Ustanovení likvidátora do funkce se děje povoláním. Termín povolání nahrazuje dřívější termín jmenování pro případy, že tak činí jiná osoba než soud⁵⁹. Orgán, který povolá do funkce likvidátora, se liší dle jednotlivých forem obchodních korporací, např. u s.r.o. jmenuje likvidátora jednatel, není-li ve společenské smlouvě ujednáno, že likvidátora volí a odvolává valná hromada⁶⁰. Likvidátor již není považován za orgán společnosti, ale pouze nabývá působnosti statutárního orgánu⁶¹.

Kontrolu likvidátora provádí orgán, který jej do funkce povolal.

V den jeho povolání do funkce likvidátora na něj přechází působnost statutárního orgánu, jak již bylo výše uvedeno, tzn. jednat jménem likvidované společnosti, dále zajišťovat vedení účetnictví a ostatní kroky uvnitř společnosti. Činnost likvidátora je omezená ustanovením v § 196 odst. 1 NOZ, dle něhož činnost likvidátora může sledovat jen účel, jaký odpovídá povaze a cíli likvidace.

Likvidátorem však nemusí být povolána jen jediná osoba, ale může být povoláno několik osob k výkonu likvidátora, tzv. kolektivní orgán. Podle staré právní úpravy vykonával funkci likvidátor samostatně, oproti tomu podle NOZ již samostatně nejednají, ale rozhodují o záležitostech společnosti jako celek.

⁵⁹ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 52. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁶⁰ Ustanovení § 190 odst. 2 písm. d zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 45. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

Statutární orgán či jiný orgán společnosti, který dle NOZ je oprávněn povolát FO či PO do funkce likvidátora není jediným orgánem, který povolání může učinit. Likvidátora do jeho funkce může také jmenovat soud. Jmenování likvidátora soudem přichází v úvahu v případě, kdy soud sám rozhodl o zrušení společnosti, dále může jmenovat osobu likvidátorem obchodní korporace i bez souhlasu některého ze společníků nebo statutárního orgánu či jeho člena⁶². Pokud je likvidátor jmenován do funkce soudem, nemůže ze své funkce odstoupit, ale může soudu navrhnout, aby ho funkce zprostil, jestliže nelze spravedlivě požadovat, aby osoba tuto funkci vykonávala⁶³. Tato úprava vznikla z toho důvodu, že v praxi docházelo u likvidovaných obchodních korporací k případům, kdy majetek společnosti nedosahoval ani hodnoty nutné k odměně likvidátora. Statutární orgány tedy žádného likvidátora nejmenovaly, a tudíž přešla tato povinnost na soud, aby likvidované obchodní korporaci likvidátora jmenoval. Soudy se při splňování této povinnosti potýkaly s hlavním problémem, a to, že nenašly ochotnou osobu, která by funkci likvidátora vykonávala bez přiměřené odměny za výkon funkce. V případě, kdy soud likvidátora přece jen jmenoval, likvidátor po zjištění stavu majetku společnosti odstoupil z funkce⁶⁴. V obchodním rejstříku tak zůstávalo zaspáno velké množství dlouhodobě nečinných společností, které měly být z obchodního rejstříku vymazány. Likvidátor je oprávněn odstoupit ze své funkce jen pokud byl zvolen statutárním orgánem.

Podle nové právní úpravy je-li PO v likvidaci a nebyl-li likvidátor povolán, vykonávají jeho působnost všichni členové statutárního orgánu⁶⁵.

Po jmenování likvidátorem musí být tato fyzická osoba potvrzena soudem. Dnem doručení usnesení soudu o jmenování se osoba jmenovaná soudem stává likvidátorem. Potvrzením soudem představuje zápis o vstupu obchodní korporace do likvidace, popř. změnou tohoto zápisu v průběhu likvidace⁶⁶.

⁶² PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 56. ISBN 9788024733388.

⁶³ PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 57. ISBN 9788024733388.

⁶⁴ ADAMÍK, Petr. Likvidace obchodních společností. 4.vyd. Olomouc: ANAG, 2003, s.158. ISBN 9788072635979.

⁶⁵ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 43. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁶⁶ PEŠTUKA, František. Zrušení a zánik společnosti: (průvodce zánikem společnosti). Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2003, s.36. ISBN 80-731-7018-3.

Zápis do obchodního rejstříku je zápisem deklaratorním a návrh podává sám likvidátor, na kterého okamžikem jeho jmenováním přešla působnost statutárního orgánu. Pokud likvidátor tento návrh nepodá, zahájí rejstříkový soud řízení o zápisu osoby likvidátora do obchodního rejstříku bez zbytečného odkladu poté, co se o jmenování likvidátora dozvěděl.

4.3. Smluvní vztah likvidátora

Výkon funkce likvidátora nelze vykonávat na základě pracovní smlouvy z toho důvodu, že se nejedná o jmenování dle zákoníku práce⁶⁷. Vztah likvidátora k likvidované společnosti je vztahem obchodněprávním. Likvidátor je ze zákona orgánem obchodní společnosti, za výkon své funkce nese tutéž odpovědnost jako členové statutárních orgánů. Jeho vztah ke společnosti se proto bude řídit smlouvou o výkonu funkce⁶⁸, v níž budou vyřešena práva a povinnosti likvidátora i likvidované společnosti a jejich vzájemná spolupráce při likvidaci. Smlouva o výkonu funkce musí mít písemnou formu a podmínkou její platnosti je schválení valnou hromadou společnosti. Není-li tato smlouva uzavřena, použije se přiměřeně mandátní smlouva.

Ve smlouvě by měla být určena cena, tj. odměna likvidátora, kterou mu určí ten orgán, který ho do funkce povolal, resp. soud, pokud bylo o likvidaci rozhodnuto na základě jeho rozhodnutí.

Odměna může být (a také tomu tak většinou je) vyplácena ve formě záloh, protože likvidace bývá častokrát dlouhým, několikaletým procesem a likvidátor nemůže být nucen čekat až na jeho skončení. Vše ale záleží na úpravě ve smlouvě mezi likvidátorem a společností, resp. mezi orgánem, který likvidátora do funkce jmenoval nebo soudem.

Použití smlouvy komisionářské by bylo značně problematické, neboť tato smlouva je smlouvou o výsledku, nikoliv smlouvou o vynaložení úsilí. Mohlo by pak docházet k situaci, kdy by likvidátorovi nebyla odměna vyplácena, neboť nebylo dosaženo požadovaného výsledku (např. z důvodu, že společníci se rozhodli před započítím s rozdělováním

⁶⁷ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸ Ustanovení § 59 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

likvidačního zůstatku změnit své rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací a v činnosti společnosti pokračovat).

4.3.1. Práva a povinnosti likvidátora

Jak již bylo uvedeno výše, okamžikem povolání či jmenování likvidátora do funkce nabývá působnosti statutárního orgánu, a tudíž nabývá práv a povinností statutárního orgánu, mezi které patří např. jednat jménem likvidované společnosti, dále zajišťovat vedení účetnictví a ostatní kroky uvnitř společnosti. Za tyto činnosti má osoba likvidátora určitou odpovědnost. V případě, že dojde ke porušení některých povinností a následnému vzniku škody, hradí tuto škodu sám likvidátor.

V případě, kdy likvidátor v průběhu likvidace zjistí, že je společnost v úpadku, podat bez zbytečného odkladu insolvenční návrh. Jestliže by likvidátor tuto povinnost porušil a insolvenční návrh nepodal, i přesto, že tak měl učinit, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti⁶⁹. Výše škody či újmy by v tomto případě byla stanovena jako rozdíl mezi výši pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení, která byla zjištěna v insolvenčním řízení a částkou, kterou věřitel v tomto insolvenčním řízení obdržel⁷⁰. Likvidátor má možnost se této odpovědnosti za škodu či újmu zprostit, a to v případě, pokud prokáže, že toto porušení povinnosti nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky přihlášené věřitelem v insolvenčním řízení⁷¹.

4.3.2. Činnost v průběhu likvidace

Likvidátor by měl při výkonu své funkce postupovat tak, aby svou činností sledoval jen účel, jaký odpovídá povaze a cíli likvidace. Prvním nezbytným krokem po povolání či jmenování do funkce, je oznámení vstupu společnosti do likvidace všem známým věřitelům, bez zbytečného odkladu. Toto oznámení musí likvidátor provést nejméně dvakrát za sebou s dvoutýdenním odstupem. Společně s tímto oznámením vyzývá také věřitele, aby se přihlásili ke svým pohledávkám ve lhůtě, která musí ze zákona být min. tři měsíce. Tato lhůta začíná běžet až od druhého zveřejnění, a to z toho důvodu, aby nevznikaly interpretační nejasnosti,

⁶⁹ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 47. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁷⁰ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 47. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁷¹ PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 74. ISBN 9788024733388.

kteře vznikaly z nepřesně formulovaného začátku běhu lhůty pro přihlašování pohledávek věřitelů⁷².

Ke dni vstupu společnosti do likvidace likvidátor sestavuje zahajovací rozvahu a soupis jmění obchodní společnosti. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, tyto dokumenty podávají likvidátorovi přehled o majetku a závazcích, o výsledku hospodaření společnosti před likvidací a celkově umožňují likvidátorovi udělat si přehled o stavu společnosti⁷³. Na základě těchto dokumentů je také sestaven likvidační plán a rozpočet likvidace, o který je celý proces opřen.

Po zjištění stavu majetku dochází ke zpeněžení likvidační podstaty, z jehož výtěžku likvidátor uspokojí všechny pohledávky, přednostně uspokojuje pohledávky zaměstnanců⁷⁴.

Po skončení procesu likvidace je likvidátor povinen vyhotovit konečnou zprávu o průběhu likvidace a návrh na rozdělení likvidačního zůstatku.

Posledním krokem likvidátora je sestavení konečné účetní závěrky.

⁷² PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 63. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁷³ PILÁTOVÁ, Jana. Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 64. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.

⁷⁴ PELIKÁN, Václav. Likvidace podniku. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 78. ISBN 9788024733388.

5. Praktické problémy spojené s likvidací

V poslední kapitole budou uvedeny praktické příklady různých společností, které se zabývají různým předmětem podnikání. Dále tato kapitola bude věnována problémům, se kterými se nejčastěji likvidátoři při svém výkonu funkce potýkají, a které musí vyřešit, aby mohli naplnit účel a cíl likvidace.

Nelze přesně stanovit, v jaké fázi likvidačního procesu se problémy nejčastěji vyskytují, a na jakou fázi by se tudíž měli likvidátoři zaměřit, neboť problémy se mohou vyskytnout v jakékoli fázi likvidačního procesu. Jsou fáze likvidačního procesu, kde se jisté problémy vyskytují častěji a naopak fáze, kde se likvidátoři potýkají s problémy jen výjimečně. Je to z toho důvodu, že každá likvidace obchodní společnosti je individuální, v praxi se likvidátoři se stejným postupem likvidace neseťkávají. Postup likvidace společnosti je ovlivněn právní formou likvidované společnosti, strukturou společnosti a její velikostí a také předmětem podnikání a dalšími faktory, které samozřejmě ovlivňují i časové hledisko likvidačního procesu.

Celá problematika, týkající se likvidace obchodních společností, byla čerpána ze zkušeností firmy WELLTAX, s.r.o., zastoupená Mgr. Romanou Schneiderovou, která se zabývá likvidací obchodních společností a dále JUDr. Aleny Pšejové, Ph.D., která působí jako insolvenční správkyně.

5.1. Likvidace obchodní společnosti a likvidátor v praxi

V momentě, kdy se společníci, resp. vlastníci rozhodli z různých důvodů (viz. kapitola 2.2) ukončit svou podnikatelskou činnost, svolá mimořádnou valnou hromadu. Která rozhodne o zrušení společnosti a dále povolá likvidátora. Poté nastává krok, kdy rozhodnutí o zrušení společnosti musí být také skutečnosti zapsány v obchodním rejstříku, na základě návrhu na provedení zápisu změn. Ode dne vstupu společnosti do likvidace musí společnost používat ve svém názvu dodatek „v likvidaci“, např. společnost ABC, spol. s r.o. „v likvidaci“.

Obchodní společnost jako účetní jednotka je povinna uzavřít účetní knihy ke dni předcházejícímu dni vstupu společnosti do likvidace. Tato povinnost účetním jednotkám vyplývá z ustanovení § 17 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOÚ“), dle kterého je společnost povinna sestavit účetní závěrku k rozvahovému

dni, kterým je v případě likvidace den předcházející dni vstupu společnosti do likvidace. Tato účetní závěrka je sestavována jako mimořádná, neboť v praxi je velmi malá pravděpodobnost, že datum vstupu společnosti do likvidace bude 1.1., a tudíž mimořádná účetní závěrka, která by byla sestavována k 31.12., bude zároveň i účetní závěrkou řádnou. Jak bylo uvedeno v kapitole, týkající se likvidačního procesu, tato účetní závěrka by měla být sestavena pečlivě, aby mohla podat co nejpřesnější přehled o majetku a závazcích společnosti a také slouží jako podklad pro sestavení daňového přiznání, kterému bude věnována pozornost později. Ke dni vstupu společnosti do likvidace musí být provedena také inventarizace.

Poté povoláný likvidátor vyzve statutární orgány k předložení účetní závěrky, soupisu majetku, pohledávek a závazků spolu s uvedením adres dlužníků i věřitelů. Likvidátor ve většině případů požaduje, aby předložené dokumenty byly předány i s prohlášením statutárů o tom, že předložené dokumenty jsou úplné a uvedené údaje jsou správné. Tyto dokumenty však nejsou jedinými, které likvidátor vyžaduje. Jelikož každá společnost, ať už velká či malá společnost, alespoň jednoho zaměstnance, bude likvidátor požadovat také o pracovní smlouvu, mzdové listy k výpočtu mezd apod., které jsou důležité pro vyřešení personálních záležitostí. Převzetí všech dokumentů se děje na základě předávacího protokolu.

Seznam všech dokumentů, které musí být předány likvidátorovi:

- účetní závěrka,
- evidence majetku,
- inventarizační zápisy s přehledem o majetku a jeho umístění,
- výpisy z peněžních účtů,
- daňová přiznání ke všem registrovaným daním,
- stavy pokladen, příp. cenných papírů,
- pracovní smlouvy či jiné dohody o provedení práce či činnosti,
- seznam zaměstnanců na mateřské dovolené či nemocenské,
- mzdové listy,
- dohody o hmotné zodpovědnosti zaměstnanců,
- zápočtové listy,
- společenské smlouvy,
- zakladatelské listiny,
- stanovy společnosti,

- organizační řád,
- obchodní smlouvy s dodavateli a odběrateli,
- evidenci pohledávek,
- faktury vydané i přijaté,
- úvěrové smlouvy,
- reklamační protokoly,
- soudní a správní rozhodnutí,
- výpisy z katastru nemovitostí,
- výpisy z účtů cenných papírů,
- a další.

Likvidátor po převzetí dokumentů provede kontrolu, zda uvedené údaje souhlasí se skutečným stavem.

Jak bylo uvedeno v kapitole 3.1., likvidátor by neměl opomenout oznámit vstup do likvidace všem institucím státní správy, zdravotním pojišťovnám, bankám apod.

Likvidátor během likvidačního procesu řeší několik nepříjemných záležitostí, a jednou z nich je záležitost týkající se zaměstnanců, především rozvázání jejich pracovních poměrů s likvidovanou společností. V tomto okamžiku musí likvidátor zvládnout velmi těžký úkol, neboť musí rozvázat pracovní poměr se zaměstnanci, kteří pro likvidovanou společnost pracovali několik desítek let. Propuštění zaměstnanců samozřejmě znamená zatížení ekonomiky likvidace, neboť každému pracovníkovi náleží výpovědní lhůta dle podmínek pracovní smlouvy a dále odstupné dle podmínek pracovní smlouvy. Proto se likvidátoři v této fázi snaží, aby pracovní poměr byl ukončen dohodou. Likvidátor by měl také upozornit příslušný úřad práce, že v určité době v budoucnu dojde k propuštění určitého počtu zaměstnanců, kterým úřad práce s předstihem může v této době najít pracovní umístění. Likvidátor se zde musí vypořádat s nespokojeností ze strany propouštěných zaměstnanců, i když osoba likvidátora není osobou odpovědnou za nepříznivý stav podniku, který vedl až k jeho likvidaci.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 4.3.2, je likvidátor povinen oznámit vstup společnosti do likvidace všem známým věřitelům, aby věřitelé mohli uplatňovat své pohledávky vůči likvidované společnosti. Důležité je, aby v tomto oznámení likvidátor uvedl doručovací adresu pro přihlášky k pohledávkám. Zde se likvidátoři setkávají s problémy, jelikož některé

instituce nerespektují adresu likvidátora a přihlášky k pohledávkám zasílají na adresu společnosti, kde již není nikdo k zastizení. Přihláška k pohledávkám musí mít určité náležitosti a především důvod vzniku přihlašované pohledávky. V případě, kdy likvidátor zjistí určitou nesrovnalost, upozorní věřitele k jejímu doplnění či odstranění nesrovnalosti do určité lhůty. Problémy nastávají také s uvedením důvodu. Většina věřitelů se domnívá, že takovým důvodem může být faktura, ale faktura je bohužel pouze daňovým dokladem, který může být vystaven na základě vzniklého závazku, ale faktura sama o sobě není důvodem k vzniku závazku. Důvodem pro vznik přihlašované pohledávky může být např. kupní smlouva.

Pohledávky věřitelů jsou uspokojovány z výtěžku likvidační podstaty. Způsoby a možnosti zpeněžení likvidační podstaty jsou uvedeny v kapitole 3.2. Likvidátor si z uvedených možností vybere tu nejvhodnější pro danou společnost.

5.2. Daňová povinnost likvidované společnosti

První povinnost likvidátora vyplývá z § 33 odst. 7 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, kdy je povinen do 15 dnů ode dne, kdy nastaly změny související s likvidací společnosti, tyto skutečnosti oznámit správci daně, a to především změnu osoby oprávněnou jednat za společnost, změna obchodního jména, resp. doplnění dodatku „v likvidaci“ apod.

Dle § 240c zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů trvá povinnost podávat řádné daňové přiznání do dne zániku PO. Společnost má také povinnost podat řádné, popř. dodatečné daňové přiznání ke dni předcházejícímu vstupu do likvidace, a to do jednoho měsíce ode dne vstupu do likvidace za uplynulé zdaňovací období.

Dále je společnost povinna pravidelně podávat daňové přiznání jako by v likvidaci nebyla, tzn. za každé ukončené zdaňovací období bude společnost podávat daňové přiznání k dani z příjmů v obvyklé lhůtě do 1.4. nebo 1.7., jestliže společnost využívá služeb daňového poradce nebo podléhá auditu účetní závěrky.

Společnost ABC, spol. s r.o. je zrušena s následnou likvidací a ke dni 1.10.2013 vstoupila do likvidace, přičemž jejím účetním i zdaňovacím obdobím je kalendářní rok. Tato společnost je povinna podat daňové přiznání za kalendářní rok 2012, které je povinna podat do 1.dubna 2013. Společnost nepodléhá povinnému auditu a nevyužívá služeb daňového

poradce. Dále za část roku 2013 do zahájení likvidace, kde se jedná o období od 1.1.2013 do 30.9.2013, kdy je společnost povinna podat daňové přiznání do jednoho měsíce ode dne vstupu společnosti do likvidace, a to do 2.listopadu 2013, z toho důvodu, že tato lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni určující vstup společnosti do likvidace. V tomto daňovém přiznání likvidátor pro zjištění základu daně postupuje standardně, tzn. podle § 20 odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, dle kterého je základem daně v průběhu likvidace i po jejím ukončení výsledek hospodaření upravený dle § 23 – 33 zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Za zbývající část roku od zahájení likvidace do konce běžného zdaňovacího období, tedy od 1.10.2013 do 31.12.2013, společnost podává daňové přiznání v obvyklé lhůtě do 1. dubna 2014.

Každá společnost má ve svém majetku alespoň jeden stroj či služební automobil, u kterého uplatňuje daňové odpisy hmotného majetku. Likvidovaná společnost ABC, spol. s r.o. má v majetku automobil, který byl koupený v roce 2008 za 200 000 Kč, který společnost odepisuje rovnoměrně. V daňovém přiznání podané za ukončené zdaňovací období před vstupem do likvidace společnost uplatní v základu daně plné roční odpisy automobilu vypočtené rovnoměrnou metodou. V následném daňovém přiznání za období po vstupu společnosti do likvidace společnost uplatní pouze polovinu ročního odpisu.

Vzorec pro výpočet rovnoměrných odpisů:

$$\text{Roční odpis} = \frac{\text{vstupní cena} \cdot \text{sazba z tabulky}}{100}$$

Dále tato společnost vytváří rezervu na opravu výrobní linky ve výši 450 000 Kč a dále má s jinou společností uzavřenou smlouvu o nebytových prostorech, které využívá jako sklad. Tento nájem má společnost předplacený ve výši 90 000 Kč a účtuje jej na účtě 318 – Náklady příštích období. V období před likvidací společnost pokračovala v tvorbě zákonné rezervy na opravu výrobní linky dle původního záměru a rozpočtu oprav. Po vstupu společnosti do likvidace však k opravě výrobní linky již nedojde, a proto je nutné, aby tato rezerva na opravu byla zrušena, což ovlivní základ daně, který se tímto krokem zvýší. Co se týká nájmu skladu, ten si společnost i po vstupu do likvidace ponechává, než budou zásoby

likvidátorem zpeněženy. Po zpeněžení zásob likvidátor ukončí nájem skladu, s čímž souvisí i rozpuštění zůstatku účtu 318 – Náklady příštích období.

Jestliže společnost před vstupem do likvidace je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) je povinna i po vstupu do likvidace uplatňovat daň na výstupu u zdanitelných plnění standardním způsobem podle ustanovení zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o DPH“). Vstup do likvidace tedy není důvodem pro zrušení registrace plátce DPH a likvidátor společnosti je tedy povinen za likvidovanou společnost podávat daňové přiznání k DPH až do konce likvidace či zrušení registrace. Vznikne-li likvidované společnosti daňová povinnost, je splatná do 25 dnů po skončení zdaňovacího období. Vznikne-li likvidované společnosti nadměrný odpočet považuje se za vratitelný přeplatek, který je společnosti vrácen do 30 dnů.

Podíly na likvidačním zůstatku vyplácené v peněžité formě nejsou předmětem daně z přidané hodnoty. Je-li však podíl na likvidačním zůstatku vydáván v nepeněžité podobě, přičemž u vydávaného majetku byl uplatněn odpočet daně na vstupu, je podle příslušných ustanovení ZDPH, vydání podílu na likvidačním zůstatku zdanitelným plněním.

Obchodní společnost XY, a.s. se rozhodla o zrušení společnosti s likvidací a ke dni 20.1.2012 vstoupila do likvidace a zároveň byl vstup do likvidace zapsán do obchodního rejstříku. Statutární orgán společnosti povolal do funkce likvidátora jejího finančního ředitele. Povolovaný likvidátor oznámil správci daně vstup společnosti do likvidace a také změny spojené s likvidací. Dalšími kroky bylo podání daňového přiznání za zdaňovací období před vstupem společnosti do likvidace a následně za ukončené zdaňovací období společnosti v likvidaci. Likvidátor postupoval podle již zmíněných kroků. V dalším daňovém přiznání uplatňoval likvidátor nárok na odpočet daně za přijatá zdanitelná plnění a daň na výstupu za uskutečnitelná zdanitelná plnění. Ke dni 18.10.2014 byla ukončena likvidace společnosti a k tomuto datu podal likvidátor společnosti žádost o zrušení registrace plátce DPH správci daně. Správce daně tuto žádost prověřil a po splnění všech skutečností žádosti vyhověl. K datu 18.11.2014 likvidátor podal návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku.

Další a zároveň posledním přiznání je přiznání k dani z příjmů, které likvidátor podává na samém konci likvidace. Ke dni zpracování návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku je společnost povinna podat řádné daňové přiznání za uplynulé zdaňovací období.

Likvidátor společnost ABC, spol. s r.o. zpracoval návrh na rozdělení likvidačního zůstatku k 31.5.2014. Za část kalendářního roku 2014, tzn. do 31.5.2014, je likvidátor povinen podat přiznání k dani z příjmů.

5.3. Likvidace z pohledu společníka

Je třeba pamatovat na to, že i podíl společníka obchodní společnosti na likvidačním zůstatku při likvidaci společnosti podléhá srážkové dani 15%. Tato daň vybíraná srážkou podle zvláštní sazby daně sráží z příjmu společníka a odvádí svému správci daně plátce tohoto příjmu, tedy v tomto případě se jedná o likvidovanou společnost. Základem daně je podíl společníka snížený o nabývací cenu podílu, jestliže je plátcí daně prokázána. Zdanění tohoto podílu srážkovou daní je konečné a stejné pro poplatníky, tedy společníky, ať už se jedná o FO či PO. Výjimka se týká pouze nerezidentních⁷⁵ poplatníků ze států, s nimiž Česká republika má uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Jestliže nastane tento případ, je nutné, aby správce daně nahlédl do příslušné mezinárodní daňové smlouvy. Likvidovaná společnost, tedy plátce srážkové daně musí srážkovou daň zaúčtovat jako závazek vůči správci daně při výplatě či připsání ve prospěch poplatníka, resp. společníka.

Společnost Gama, s.r.o. byla založena v roce 2000 dvěma společníky, z nichž každý z nich vložil peněžitý vklad ve výši 100 000 Kč. V roce 2010 se společníci rozhodli společnost zrušit s likvidací. Po zpeněžení majetku společnosti a úhradě veškerých závazků společnosti zůstal společnosti majetek, resp. likvidační zůstatek ve výši 1 000 000 Kč. S ohledem na stejné obchodní podíly obou společníků, náleží každému z nich 500 000 Kč. Jak bylo uvedeno výše, tyto likvidační zůstatky podléhají srážkové dani ve výši 15%. Tento likvidační zůstatek je snížen o nabývací cenu obchodního podílu, jelikož byl prokázán plátcí daně. Obchodní podíl společníků byl pouze ve výši 100 000 Kč, což je zároveň i nabývací cena obchodního podílu. Základ daně je u obou společníků 400 000 Kč, z čehož bude vypočítána srážková daň ve výši 15%, která činí 60 000 Kč. Každému společníkovi po tomto výpočtu náleží čistý podíl na likvidačním zůstatku 440 000 Kč.

⁷⁵ Daňový nerezident má omezenou daňovou povinnost a platí pouze příjmy z tuzemských zdrojů; ten, který v daném státě nesplňuje podmínky stanovené pro rezidenta a jeho daňová povinnost v daném státě je omezená a vztahuje se pouze na příjmy, jejichž zdroj je v daném státě. V České republice se tedy daňová povinnost nerezidenta vztahuje pouze na příjmy, jejichž zdroj je v České republice.

Dalším příkladem zdanění podílu likvidačního zůstatku je společnost Help, s.r.o.,. Společnost byla založena dvěma společníky, společníka A a B, přičemž na základním kapitálu společnosti ve výši 1 000 000 Kč se společník A podílel splaceným peněžítým vkladem ve výši 750 000 Kč a společník B splaceným peněžítým vkladem ve výši 250 000 Kč. Jelikož společenská smlouva nestanovila jinak, rozdělí se celková částka podílu na likvidačním zůstatku mezi oba společníky v poměru jejich splacených vkladů, tj. společníkovi A připadne podíl na likvidačním zůstatku ve výši 2 250 000 Kč a společníkovi B podíl na likvidačním zůstatku ve výši 750 000 Kč. Po srážce 15% daně bude společníkovi A vyplacena částka podílu ve výši 1 912 500 Kč (tj. 2 250 000 – 337 500) a společníkovi B částka podílu ve výši 637 500 Kč (tj. 750 000 – 112 500).

V praxi velmi často nastává případ, kdy podíl na likvidačním zůstatku je nižší než nabývací cena podílu dotyčného společníka. V tomto případě společníkovi nevzniká žádná daňová povinnost.

V současné době se také likvidátoři setkávají se situací, kdy je v likvidaci společnost, která je dceřinou společností mateřské společnosti, která má sídlo v zahraničí. V tomto případě není společnost osvobozena od daně u podílu na likvidačním zůstatku. V tomto případě nemůže být opomenuto ani to, že v průběhu likvidace není dceřiná společnost osvobozena od vyplacení případného podílu na zisku.

Obchodní společnost Group, s.r.o., která má sídlo na území ČR, má 100% podíl v polské společnosti Alfa, s.r.o.. Společnost Alfa, s.r.o. byla svými společníky zrušena s následnou likvidací. Mateřské společnosti Group, s.r.o. plyne podíl na likvidačním zůstatku, který musí společnost přiznat a podat daňové přiznání.

5.4. Likvidace z pohledu věřitele

Jak již bylo výše uvedeno, likvidátor je povinen oznámit vstup společnosti do likvidace všem známým věřitelům. Jakmile se věřitel dozví o vstupu společnosti do likvidace, měl by podat přihlášku své neuhrazené pohledávky u likvidátora. Tento krok věřiteli však nezaručuje, že bude tato pohledávka uspokojena. V praxi velmi často nastávají případy, kdy likvidátor v průběhu likvidace zjistí, že obchodní společnost je ve stavu, kdy její závazky převyšují hodnotu majetku a nachází se ve stavu úpadku, a tudíž je likvidátor povinen

likvidaci ukončit a podat návrh na insolvenční řízení, ve kterém ve většině případů nedojde k uspokojení pohledávek věřitelů v celkové přihlášené výši, ale pouze k minimálnímu uspokojení, které se pohybuje v rozmezí od 5% do 10%. Případů, kdy likvidátor v průběhu likvidace zjistí tuto skutečnost stále více přibývá, jen za rok 2014 likvidátoři podali 2 974 insolvenčních návrhů.

Podle likvidátorů věřitelům hrozí největší riziko neuhrazení pohledávek v případě, že je dlužník společnost s ručeným omezeným nebo družstvo. Tyto společnosti ve většině případů nedisponují s takovou výší základního kapitálu, jaký uvádějí ve svém účetnictví, a navíc dluhy společnosti tento základní kapitál značně převyšují a mnohdy ani nevystačí na úhradu závazků společnosti. Naopak co se týká ostatních právních forem společností, tedy veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti, je velmi vysoká pravděpodobnost uspokojení pohledávek v celkové výši, neboť jak bylo řečeno v druhé kapitole, věnované obchodním společností, za závazky této společnosti ručí společníci celým svým majetkem. I zde však v praxi nastává problém, a to v případě, kdy je společník sám předlužený. Věřitel má ještě další možnost, která by vedla k uspokojení jeho pohledávky, a tou je postoupení pohledávky. Jelikož už se jedná o neuhrazenou pohledávku společnosti v likvidaci, bude možnost postoupení téměř nemožná.

5.5. Problémy v likvidaci

Likvidátoři se s problémy setkávají v průběhu celé likvidace. Nezáleží však pouze na fázi likvidace, ale také záleží na právní formě likvidované společnosti, na předmětu podnikání apod. Nejčastěji se likvidátoři potýkají s problémem, který se vyskytuje již na samém začátku likvidace, a tím je problém spojený se zjišťováním majetku obchodní společnosti. Jedná se především o zjišťování majetku nehmotného, zejména pohledávek. Co se týká hmotného majetku, zde se likvidátoři setkávají s problémy velmi vzácně, protože hmotný majetek je evidován v různých registrech. Jedná se o majetek, který lze jednoduše zkontrolovat, např. katastrální úřad může na základě žádosti likvidátora podat přehled o nemovitostech ve vlastnictví společnosti, dále existenci automobilu lze ověřit na registru vozidel apod. Co se týká již zmíněného nehmotného majetku, zde se může likvidátor spolehnout pouze na záznamy v účetnictví vedenou společností a výši nehmotného majetku zjistit důkladným prostudováním dokumentů a ostatních dokladů.

Jak již bylo řečeno, orgány společnosti i společníci likvidované společnosti by měly v průběhu likvidace spolupracovat s likvidátorem. Je zde však spojení „měly by“, které opět

v praxi působí likvidátorům problémy, jelikož se s ochotou a jakoukoliv spoluprací ze strany orgánů či společníků ve většině případů nesečká. Orgány likvidované společnosti by měly likvidátorovi poskytnout potřebné dokumenty a informace, které se vztahují k obchodní společnosti a mohou urychlit samotný průběh i délku likvidace.

Jak bylo uvedeno výše, problémy se mohou lišit i právní formou likvidované společnosti. Likvidátoři se setkávají s častými problémy při likvidaci akciové společnosti, a to díky s akciemi na doručitele v listinné podobě. Velkým problémem je od samotné identifikace akcionářů, přes jejich informování o likvidaci společnosti, až po vyplacení likvidačního zůstatku. Další problém, se kterým se likvidátor potýká je likvidace akciové společnosti s velmi rozptýlenou strukturou akcionářů, tzn. společností, která má velký počet drobných akcionářů. I v tomto případě nastává problém s identifikací akcionářů, ale větší problém zde nastává s informováním a obesláním akcionářů o likvidaci společnosti. Tento problém se likvidátoři snaží řešit tím, že k informování akcionářů o likvidaci společnosti využívají inzercí ve sdělovacích prostředcích apod. Jestliže se v tomto případě likvidátorovi nepodaří rozdělit příslušný podíl na likvidačním zůstatku z toho důvodu, že se nepodaří informovat všechny akcionáře, může likvidátor při spolupráci se soudy uložit nerozdělené podíly na likvidačním zůstatku do soudní úschovy, kde mají akcionáři možnost si svůj podíl vyzvednout.

Problémy mohou nastat v jakékoli fázi likvidace, i v závěru likvidace, kde se likvidátor může domnívat, že už veškeré problémy jsou vyřešeny a veškerá práce a úsilí likvidátora vede k úspěšnému dokončení zrušení společnosti, i zde se likvidátor může setkat s dalším problémem. Tento problém se týká výmazu obchodní společnosti z obchodního rejstříku, zejména problém se získáním všech souhlasů potřebných k výmazu z tohoto rejstříku. Nejčastěji se jedná o problémy ze strany správce daně či zdravotního pojištění, a to z toho důvodu, že u těchto institucí mají likvidované společnosti finanční nedoplatky. Do doby zaplacení těchto nedoplatků neudělí tyto instituce souhlas s výmazem likvidované obchodní společnosti.

V následujících odstavcích budou uvedeny nejčastější problémy při likvidaci obchodních společností zabývajících se různým předmětem podnikání. Bude zde poukázáno na to, že i předmět podnikání může vyvolat někdy i složitý problém, který značně stěžuje nejen průběh likvidace, ale i samotnou délku likvidace.

Nejčastěji je společnost, ať už v jakékoliv právní formě, založena za účelem výroby. Každá výrobní společnost má větší počet zaměstnanců, což může vést ke složitějším vztahům. Při likvidaci výrobního podniku se likvidátoři velmi často setkávají s velmi špatným vedením účetnictví či dokonce s omylem ztraceným účetnictvím. Dalším problémem je kontrola hmotného majetku podle evidence, jelikož výrobní podnik má velké množství zásob, ať už v podobě materiálu či součástek, velké množství náradí, nedokončených výrobků, apod. Orgány společnosti předají likvidátorovi inventarizační seznam, který mnohdy se skutečným stavem však nesouhlasí a likvidátor musí provést celou inventarizaci majetku společnosti znovu. Mnohdy při inventarizaci nalézá majetek, který v evidenci není zaznamenán, nebo naopak majetek, který v evidenci zaznamenán je, se ve společnosti vůbec nevyskytuje. Jelikož výrobní podnik má sklad pro každou fázi výrobního procesu, tzn. sklad materiálu, sklad surovin, sklad nástrojů apod., inventarizace musí být provedena v celé společnosti, tudíž i ve všech skladech, značně se tímto prodlužuje délka likvidace. Dalším krokem likvidátora je propouštění zaměstnanců, kterým náleží v případě výpovědi odstupné, které se pro likvidátora stává dalším problémem, jelikož na odstupné nemá dostatečné finanční prostředky. Likvidátoři se v praxi velmi málo setkají s výrobním podnikem, u kterého by úspěšně dokončili celý proces likvidace, jelikož ve většině případů po inventarizaci majetku společnosti zjišťují jeho hodnotu nižší než je hodnota závazků společnosti, a tudíž přistupují ke kroku podání insolventního návrhu.

Dalším častým účelem, za kterým je společnost založena, je obchodování, např. s textilem. Při likvidaci obchodu s textilem či jiným zbožím, se likvidátor setkává s problémem, že obchod je většinou přeplněný tímto zbožím. Další problém nastává při inventarizaci zboží, kdy likvidátor zjistí, že značná část zboží je již neprodejná. Takový problém může nastat především u značkového zboží, které již např. není v módě, a tudíž se stává téměř neprodejným. Snahou likvidátora je i takové zboží, i když za cenu velmi nižší, prodat nebo alespoň nabídnout jiné společnosti, se stejným či podobným předmětem podnikání. Snahou také bude prodej prostoru, ve kterém společnost působila. Zde nastává další problém, jelikož v tomto případě se jedná o prostory vybavené na míru, a proto je velmi velký problém takový prostor prodat, což opět prodlužuje délku likvidace. Značným problémem je také likvidace obchodu se zbožím, podléhající rychlé kazivosti. V tomto případě opět čas hraje velmi velkou roli.

Oproti výrobnímu podniku je zde však jedna výhoda, a to, že obchod nemá velké množství zaměstnanců, většinou se jedná jen o pár zaměstnanců.

Dalším problémem je společnost s velkoobchodem, např. společnost, která obchodovala se zemědělskými produkty, jako např. obilí. Taková společnost má opět na skladě velké množství zásob těchto produktů, které velmi rychle ztrácí na kvalitě. Velmi často likvidátor při kontrole zásob zjistí, že se jedná o zásoby znehodnocené, úplně neprodejné, a nebo v případě prodeje by výtěžek ze zpeněžení nepokryl ani závazky společnosti.

6. Závěr

Tržní prostředí, ve kterém společnost působí, s sebou přináší nejen příležitosti, ale také řadu hrozeb. Některé společnosti se dokážou vývoji tržního prostředí a jeho neustálým změnám přizpůsobit, ale řada z nich se s hrozbami nedokáže vyrovnat, následkem čehož může zabřednout do značných existenčních problémů. Existence společnosti může být ohrožena natolik, že pokud selžou veškeré pokusy o její ozdravení a zlepšení ekonomické situace podniku, přichází v úvahu jediné možné řešení, a to ukončení podnikatelské činnosti. Jedním z možných způsobů ukončení podnikatelské činnosti je likvidace.

Likvidace obchodní společnosti, družstva či občanského sdružení je proces, vyžadující znalost zákonných předpisů a dále se jedná o proces, vyžadující praktické znalosti, poněvadž každou likvidaci provázejí jiné problémy.

Co se týká problematiky likvidace, jde o téma velmi rozsáhlé, a proto nebylo možné postihnout veškeré problémy a souvislosti spojené s likvidací a celým likvidačním procesem.

Cílem této práce bylo popsat postup likvidace obchodních společností a úkony, které musí likvidátor učinit od začátku likvidace až po jeho ukončení a výmazu společnosti z obchodního rejstříku. Záměrem je také upozornit na některé problémy, které proces likvidace s sebou přináší, poukázat na řešení základních organizačních a ekonomických otázek souvisejících s likvidací a propojit právní a daňový pohled na likvidaci.

Celý likvidační proces je řízen osobou likvidátora, který je povolán do této funkce statutárním orgánem společnosti nebo v některých případech může být do funkce stanoven soudem. Okamžikem povolání nabývá likvidátor působnosti statutárního orgánu, tzn. že likvidátor je tímto okamžikem oprávněn jednat za obchodní společnost, je zodpovědný za řádné vedení účetnictví apod. Prvním krokem likvidátora je oznámení vstupu společnosti do likvidace ve veřejných prostředcích, kdy se jedná o zákonnou povinnost. V průběhu likvidace musí likvidátor učinit několik úkonů. Mezi výčet těchto úkonů patří rozvázání pracovního poměru se zaměstnanci, inkasování pohledávek, prodej majetku a úhrada závazků s cílem nejvyššího likvidačního zůstatku, dále likvidátor nesmí opomenout na neustálou komunikaci se státními a ostatními institucemi, se kterými byla společnost během své podnikatelské

činnosti v kontaktu, jako např. finanční úřad, banky, pojišťovny apod., inkasování pohledávek, prodej majetku a úhrada závazků s cílem nejvyššího likvidačního zůstatku.

Každá likvidace obchodní společnosti by měla mít výše uvedený průběh, čemuž však praxe zcela neodpovídá a ve většině případů se skutečný průběh likvidace od popsaného průběhu velmi odchyluje. Je to dáno tím, že ve skutečnosti se likvidátoři setkávají s různými problémy, které celý likvidační proces ztěžují a tím i celý průběh zbytečně prodlužují.

Problém může nastat již na samém začátku likvidace, kdy se likvidátor může setkat s nesoučinností statutárního orgánu, kdy si likvidátor v tomto případě musí vyhotovit účetní závěrku společnosti sám bez potřebných informací a dokladů. S nesoučinností orgánu se likvidátor setkává v případě soudem nařízené likvidace.

Další problém úzce souvisí s výše uvedeným, a sice špatné vedení účetnictví, nebo dokonce absence účetnictví jako takového. I v tomto případě se může likvidátor pokusit o sestrojení nového účetnictví opět bez potřebných dokladů a dalších materiálů.

Další problém, který může nastat na samém konci likvidačního procesu, je nezískání souhlasu správce daně s výmazem společnosti z obchodního rejstříku z důvodu nedoplatku na daních. Ve většině případů není v praxi likvidační proces dokončen, z důvodu nedostatku majetku, kdy v tomto momentě nastává zákonná povinnost likvidátora podat návrh na insolvenční řízení.

To, co je doposud uvedeno, je pouze výčtem problémů, které byly v této práci popsány a se kterými se likvidátoři setkávají. Nejsou to však jediné, kterým likvidátoři musí čelit. V průběhu likvidačního procesu může nastat mnoho problémů, které v této práci nebyly zmíněny. Naopak v mnoha případech se likvidátor během likvidačního procesu neseťká s žádným problémem a likvidace obchodní společnosti tak proběhne zcela bezproblémově a společnost bude po uspokojení věřitelů a rozdělení kladného likvidačního zůstatku společníkům vymazána z obchodního rejstříku.

Eliminace potíží, které velmi často práci likvidátora provází, je přijetí bezpečnostních opatření, která by přispěla k větší transparentnosti celého likvidačního procesu. Zde by bylo

vhodné čerpat a následně využít zkušenosti z jiných zemí. Tímto by se mohl celý likvidační proces zjednodušit a především urychlit.

Dle mého názoru je práce likvidátora velmi náročná a zdlouhavá, je to však práce, bez které se společnost neobejde. Domnívám se, že by i na likvidátora měly být kladeny určité kvalifikační podmínky. Pouze právní způsobilost, beztrestnost a čestné prohlášení je pro náročný výkon této funkce nedostačující.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

1. ADAMÍK, Petr. *Likvidace obchodních společností*. 4.vyd. Olomouc: ANAG, 2003, s.231. ISBN 9788072635979.
2. BRANCH, Ben, Hugh RAY a Robin RUSSELL. *Last rights: liquidating a company*. New York: Oxford University Press, 2007, 283 p. ISBN 01-953-0698-8.
3. DĚDIČ, Jan. *Přeměny obchodních společností a družstev pro podnikatelskou praxi : praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn* . Vydání 1. Olomouc: ANAG,2003, s. 366. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7273-170-1.
4. DVOŘÁK, Tomáš. *Přeměny a přeshraniční přeměny obchodních společností a družstev: praktická příručka pro přípravu a schvalování přeměn* . Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s.486. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-970-8.
5. HÁLEK, Vítězslav. *Problematika úpadku a konkurzního řízení*. 1. vyd. Bratislava: DonauMedia, 2012, s.85. Praktická edice. ISBN 978-80-89364-24-4.
6. JOSKOVÁ, Lucie a Pavel Pravda. *Zákon o obchodních korporacích s komentářem: s účinností od 1.1.2014 nahrazuje obchodní zákoník*. Praha: Grada Publishing, 2014. 85 s. ISBN 978-80-247-4834-4.
7. KRATOCHVÍLOVÁ, Hana. *Zrušení firem: likvidace a úpadek : se vzory podání*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2002, s. 175. ISBN 80-717-9675-1.
8. KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. *Obchodní společnosti a družstva: vybrané aspekty likvidace a insolvence*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2014, s.188. ISBN 978-80-7400-475-9.
9. KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. *Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2014, s.188. ISBN 978-80-7400-277-9.

10. PELIKÁN, Václav. *Likvidace podniku*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, s. 74. ISBN 9788024733388.
11. PEŠTUKA, František. *Zrušení a zánik společnosti: (průvodce zánikem společnosti)*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2003, s. 29. ISBN 80-731-7018-3.
12. PILÁTOVÁ, Jana. *Likvidace obchodních společností: likvidace a úpadek : se vzory podání*. 5. aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2014, s. 52. Účetnictví (Anag). ISBN 978-807-2638-772.
13. PIROHANIČ, Ondřej a Jan CIKLER. *Vzniky a zániky podnikatelských subjektů ČR: vybrané aspekty likvidace a insolvence*. Vyd. 1. V Praze: Dolin, 2013, s. 188 s. ISBN 978-809-0504-714.
14. VAŠKOVIC, Petr a Roman STORCH. *Vznik a zánik podniku*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005, s. 142. Eupress. ISBN 80-867-5430-8.

Odborné články

15. ČERNÁ, Stanislava a Lucie JOSKOVÁ. *K postavení likvidátora*. Právní rádce. 2011, č. 5, s.31. ISSN 1210-4817.
16. LASÁK, Jan. *Jednání likvidátora jménem společnosti vymazané z obchodního rejstříku před obnovením likvidace*. Právní fórum. 2011, s.33. ISSN 1214-7966.

Právní předpisy

17. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
18. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.
19. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

20. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.
22. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
23. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
24. Vyhláška č. 474/2013 Sb., o odměně likvidátora, nuceného správce a insolvenčního správce některých poskytovatelů služeb na kapitálovém trhu a o náhradě jejich hotových výdajů.

Elektronické dokumenty a ostatní

25. EUROPA.EU[online]2015. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z:
http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/businesses/company_law/l26015_cs.htm
26. JUSTICE.CZ. [online]2015. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z:
<http://portal.justice.cz/justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33>
27. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. [online]2015. [cit. 2015-02-18]. *Společnosti v likvidaci*. Dostupné z:
http://insolvency.statnisprava.cz/Insolvency_stat_subjekty.aspx?pg=P
28. NEŠPŮRKOVÁ, Jana. *Právní, účetní a daňové aspekty likvidace obchodní společnosti*. Praha, 2010. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, Katedra finančního účetnictví a auditingu.
29. JONÁK, Michal. *Právní úprava likvidace obchodní společnosti*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva.
30. JELINEK, Zdenek. [online]2015. [cit. 2015-03-25]. *Likvidace obchodní společnosti*. Dostupné z: http://zdenekjelinek.com/dokument/ravys_likvidace/likvidace.pdf

31. Interní dokumenty JUDr. Aleny Pšejové, Ph.D. (2015). Advokátní kancelář.

32. Interní dokumenty společnosti WELLTAX, s.r.o. (2015). Společnost WELLTAX,
s.r.o..

Seznam zkratk

atd.	a tak dále
apod.	a podobně
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
Insolvenční zákon	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů
Kč	korun českých
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
PO	právnícká osoba
tzn.	to znamená
Zákon o přeměnách	zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů
ZOÚ	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24.4.2015

Bc. Kristýna Vozáková

Seznam obrázků

Obr. 2.1: Počet nově vzniklých obchodních společností a společností v likvidaci

Obr. 2.2: Schéma způsobů zrušení společnosti

/